

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculu[m] officii misse expositorium

Johannes <de Lambsheim>

Heidelberg, 1495.06.29

Speculu[m] officii misse expositorium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30862

Incipit speculū misse floridum qd pulcre et utiliter exponit officium misse.

Omnia que in misse officio agunt. tam in verbis et signis. q̄ etiam in sacris vestib; diuinis plena sūt mysterijs ac singula celesti sunt dulcedine redundantia. si diligenter habeant inspectore. q̄ nozūt mel de petra sugere oleūq; de saxo durissimo. Sed heu multi multas legunt missas sine deuotōe et debita p̄paratōe. sed sola necessitate ducti vel cōfuetudine (tāq; vitula effraim docta diligere tritiram) rato vel nunq; huius tam magnifici sacramēti mysteria cōtemplātes. neq; cōsiderantes cuius vice gerūt. aut quid quē. vel p̄o quib;. dona et sacrificia offerūt. cum tñ fm Grego. maior gloria deo exhiberi nō p̄t q̄ in misse officio. in quo sacrificiū laudis ip̄e dei filius iesus christus deo patri offer. Pulchrum deniq; sacrificiū isto est salubrius: quō peccata tollunt. virtutes augent. et mens oīm spiritualiū abundantia impinguatur. De quo sic dicit Augusti. *His* la honor est sanctor. salus viuorū. redemptio mortuorū. qua peccata tam viuorū q̄ mortuorū cōdonantur. *Siquidē* ut aiunt ip̄a misa suo modo tam plena est mysterijs. sicut mare guttis. sic sol athomis. sicut firmamentū stellis. et sicut celum empireū angelis. *Ideo summa cū reuerētia deuotōe puritate et humilitate ad hoc diuinissimū sacramentū pagendum. deberēt se dei sacerdotes p̄parare: et spūs mysteria q̄ in p̄ualent nō ignorare. ne ip̄is cōtingat sicut symee. q̄ actō cōsimiles. put ab hoibus vider fieri operatur. qd vero significēt minime apprehēdit. Turpe vtiq; est causas tractātū ius in quo versatur ignorare. Cum scriptuz sit. Ignorās ignorabis. Et de tali igno-*

rantia timendū est q̄ summo iudici redidituri sunt rationē. *Contra ignorantia tā periculosa. hoc speculū misse ex diuersis doctorū scriptis. allegationib; breuitatis cā p̄re. missis collectū. ad oīpotētis dei honorē. et simpliciū sacerdotū eruditionē cōmunicō legendū. Et qz breuitati insistere volui et hoc ip̄m de q̄ tractare cepi meū excedit ingenū p̄ter et inuellectū: quocirca nō solū ip̄lozo beniuolū lectorē. sed etiā liberū desidero correctorē.*

De preparatōe sacerdotis celebrare volētis. Et de ornamentorū sacerdotaliū significatione.

Anteq; ad misse expositionē p̄tingamus dicendū erit de p̄paratōe sacerdotū celebrare volentiū et de representatōe sacrarū vestiū. *Et qz sacerdos est q̄si pugil q̄ pugnare habet cum diabolo. p̄ delictis populi in misa. ideo armat se trib; Primo orōnib;. Secūdo sacris vestib; Tercio debitis ceremonijs. Primo igitur q̄ dicit psalmos. p̄ter trāsgressiōnē quinq; sensuū. et qz in singulis psalmis cōmemoratio fit de his q̄ spectant ad sacramentū et ad remissionē peccatorum. Secūdo induit sacris vestib; quasi armis pugnaturus sp̄ualib;. iuxta illud ad Ephes. iij. Induite; vos armatura dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli. Alba. p̄ lorica operit. cingulū habet. p̄ arcu et pharetra. stola. p̄ hasta. manipulo. p̄ clamat. casula quasi clipeo se. p̄regit. amictu. p̄ galea caput. p̄regit. libro vti tur. p̄ gladio. *Habet ergo sex sacerdos sex indumenta. qz sex habet officia. cathecizare baptizare. p̄dicare. ligare. absolvere. et p̄secrare. Ista indumēta scdm Inno. aliud in capite. i. christo. aliud in mēbris. i. sacerdotib; significāt. Allegorice in christo sunt representati: a vestiu xpi**

Palio 1. pagina 2. rol 3.
12 pagina 1. rol 1.
11 rol 3.

a ij

3
 1 quibus fuit indutus passionis tpe. Na
 calcei sacerdotis designat xpi huanitate
 2. 3. Bimerale velamē oculoꝝ. Alba veste
 4. longa in q̄ versus fuit ab herode. Cui
 5. 6. gūlagellū, manipul^o funē stola liga
 7. men q̄ fuit ligat^o ad columnā. Casula pur
 pureū vestimētū. dehis lati^o parebit in
 alia expositioe. Tropologicē ad sacerdo
 tes mebra xpi significat. vt moraliter et
 spūaliter informemur. Amict^o spem si
 gnificat de supnis z metis in deū eleua
 2. 3. tionē Alba p̄ seuerantiā. hāc induēs or
 nate p̄ponit in signū q̄ vita sacerdotis des
 4. bet esse honesta. qua alios doceat vita z
 5. 6. exemplo. zōna significat timorē q̄ phibet
 defluere in peccatū. Manipul^o fortitudi
 7. 8. nē fecat in aduersis. Stola mortifica
 9. 10. tionē carnis. duo brachia ei^o tēperantiā
 et prudentiā significat. Casula fecat p̄fe
 ctionē charitatis. Corona clericorū q̄ ros
 tunda est in capite: representat. qz ipi mī
 11. nistri sūt dei q̄ sine caret et p̄ncipio. Sa
 cerdos celebrās xpm representat. Diaconus
 cū subdiacono ap̄los z. lxij. discipu
 los xpi. Eroferarij leges et p̄phetas.
 Armatus itaqz sacerdos hoc mō ad al
 tare. i. xpm accedit. vbi tribz alijs se mun
 1. nit armis vt aptior sit. Primo p̄fessione.
 vt sit mūdus. ibi. cōfiteor. Scdo orōne.
 vt sit deuotus. cū dicit. Aufer a me dñe.
 2. Tercio crucis imp̄fessione. Vñ Ezech.
 3. it. Sup quē videris signū thau ne occid
 das. Post hoc accedit ad altare. et oscula
 tur illud. qd̄ significat p̄iunctionē dei cū
 ecclesia p̄ dilectionē. et qz ip̄e sacerdos ex
 charitate vult. p̄ alijs sacrificiū offerre. al
 tare ecclesiā significat. duo cornua eius
 duas gentes.

Misse officiū diuiditur
 in sex partes principales

In isto ordine numero z represen
 tatioe sacrarū vestitū. et quō ad
 altare est accedendū. nūc dicit

dumerit de missa z ip̄sus expositione:
 Officiū missę sex habet partes prin
 cipales. quarū prima vocat p̄paratio et
 durat ab introitu vsqz ad eplam. Scda
 dicit instructio q̄ finit in offertorio. Tercia
 dicit oblatio que durat vsqz. Te igitur.
 Quarta appellat cōsecratio. q̄ extendit se
 vsqz ad orationē dñicam. Quinta pars
 missę dicit sacri p̄ceptio. q̄ durat a pater no
 ster vsqz ad cōmunionē. Sexta vocatur
 gratia z actio. z durat vsqz ad finē missę
Dissam dñs n̄r̄sus summ^o sacer
 dos s̄m ordinē melchisedech prim^o in stis
 tuit. qñ in vltia cena panē z vinū in corp
 pus et san guinē suū trāsmutauit. dicens:
 hoc est corp^o meū zc. **C**etera oia q̄ i mis
 sa dicunt: diuersis t̄pibz a diuersis san
 ctis sunt addita: put xp̄iane religiōis cul
 tu crescete visa sūt decēt^o puenire. **D**is
 sa appellat hoc noie. primo rōne angelorū
 q̄ ibi mittunt. Scdo rōne filij dei q̄ nos
 bis a p̄re mittit. Tercio rōne mediatoris
 dei. i. sacerdotis. p̄ quē vota mittim^o deo
 et p̄ces. **S**acm dicit sacras mentē vel
 sacri secretū. Dicit aliqñ cōio. qz nobis
 deū z nos deo facit cōmunē. Dicit ho
 stia qz p̄ eū vincimus hostes. Dicit etiā
 eucharistia. i. bona gratia.

1. **P**rima pars missę voca
 tur preparatio.

Prima pars missę p̄paratio dicta
 quattuor in se cōtinet capitula.
 scz. introitū. kyrieelison. gloria
 in excelsis. et collecta. Per hec q̄rtuor de
 signant q̄bus se debēt xp̄ifideles ad orōz
 et deuotā missę auditionē p̄parare. **P**ri
 mo cū mentis deuotōe hoc representat in
 troit^o. Scdo cū metis humiliatiōe. hoc
 insinuat kyrieelison. Tercio cū metis
 erectōe. hoc fecat glia in excelsis. Quarto
 cum impetrandi et orandi intentōe. hoc
 significat collecta. **I**ntroitus cuius can
 tus grauior est. significat clamorē patrū

ante legē xp̄i aduentū expectantū. **V**er-
sus cuius cantus planior est et clarior. si-
gnificat desiderū p̄beray sub lege. Glo-
ria patri rep̄ntat exultationē patrū noui
testamēti. Et an̄ legē occultā sanctā tri-
nitatē: iā manifeste glorificatā. et qz tota
trinitas opata est xp̄i incarnatōz. **I**ntroi-
tus dicit̄ bis. in laudē d̄i uine z humane
nature q̄ fuerūt in xp̄o. **T**ropologicē z
3. moraliter introitus significat boni opis
inchoationē. q̄ autē duplicat̄ hoc fecit q̄
in n̄ra inceptōe debem⁹ declinare a ma-
lo z facere bonū. **D**icit̄ ideo introit⁹. qz
tūc sacerdos intrat de ede sacrificatur⁹.
Et rep̄ntat q̄ xp̄s carne assumpta p̄ces-
sit ex castimo uirginis alio. **H**ugo dicit̄
q̄ introit⁹ significat uaticiniā p̄beta-
rum z desideria patrū desiderantiū chl-
stum incarnandū.

De kyrie eleison.

Secūdo disponit̄ populus ad orōz p̄
miscōie dei inuocationē z sui humiliatio-
nē. hoc kyrie eleison rep̄sentat. qz kyrieel.
grece latie sonat. d̄ne miserere nob. Lau-
dat̄ q̄ppe z inuocat̄ sanctā trinitatē tripli-
candō kyrie eleison. **D**icit̄ em̄ ter kyrie. in
laudē dei p̄ris: ter xp̄e leison: in gloriā filij
ter kyrie. in honore sp̄s sancti. **D**icit̄ no-
nies. p̄pter. ix. choros angeloz. qz ab eis
p̄regi. et ip̄s p̄iūgi i gloriā petim⁹. **U**el
dicit̄ nonies p̄tra nouē genera peccatoz
originalē ueniale et mortale. qd̄ in septem
sp̄s diuidit̄. **T**ropologicē. qz kyrie elei-
son nouē vsib⁹ variat̄. fecit miscōie dei
inuocationē qua nouē modis indigem⁹
Primo trib⁹ modis q̄tū ad peccatoz rez-
missionē. q̄ p̄petrauim⁹ corde ore et ope.
Secūdo trib⁹ modis q̄tū ad triplicē grē
collationē. scz fidei. sp̄s. et charitat̄. **T**er-
cio trib⁹ modis q̄tū ad triplicē glorifica-
tionē. q̄ gaudebim⁹ sup nos in deo. et
intra nos de nobis. et extra nos de p̄rio
Kyrie eleison magne d̄r eē efficacie. qz cū
hoc beatus Basili⁹ clamasset. porte ecclie

4
Pap̄ien. apte sūt. **T**riplicat̄. qz recognō-
scimus nos peccasse p̄tra patrē p̄ omni-
potentiā. cōtra filiū p̄ ignorantia. cōtra
sp̄ritū sanctū malignitate. **I**nterpretat̄
em̄ kyrie. i. d̄ne. el. deus. leif. miserere. on
nobis. id est. o d̄ne de⁹ miserere nobis.

De gloria in excelsis

Et recognitōe infirmitatis p̄prie. et
misericordie dei inuocatōe. pertingit ho-
mo ad sp̄ritualē exultationē dicēs. **G**loria
i excelsis deo. qd̄ canticū est angelicū
p̄ laudē et gratiarū actōe in xp̄i natiuita-
te decantatū. **H**oc sacerdos in medio al-
taris dicit̄. qz xp̄s mediator dei est z ho-
minū. et qz p̄ ei⁹ mediationē deo pacifi-
cati sum⁹. **D**icit̄ uersus orientē. qz i ori-
ente xp̄s est nat⁹. **I**n hoc hymno notat̄
sp̄s ecclie. qz cū angelis se sperat sp̄ ca-
nere. yñ iam illoz canticū assumit. **D**icit̄
tur ergo in festis. qz festa celestē gloriā z
patriā rep̄ntant. **N**ō autē d̄r in officijs lu-
ctuosis. qz p̄sentē miserā designāt.

De collecta.

Ante collectā. i. orationē. uertit se sa-
cerdos ad populū ip̄m salutandō dicēs.
Dominus uobiscū p̄mittens. ut popu-
lum reddat attentū: ut mens eius ad de-
um dirigatur. **E**t est sensus. **D**ns p̄ces
uestras exaudiat. gratiā suā conferat. et
p̄mia eterna uobis tribuat. **E**t respon-
det populus d̄i. **E**t cum sp̄ritu tuo sup.
sit. ut nobis et tibi salutarā ualeas impe-
trare. **U**el sic. Dominus sit in ore tuo et
in corde tuo. **P**opulus septē uicibus salu-
tatur in missa. ut exclusis septē uicib⁹ ca-
pitalib⁹ gratiā sp̄ritu sancti accipiat ses-
quiformē. **E**t quia populus ad orandū
cōuenit cū intentione impetrādī. **I**deo
statim sequitur collecta. cui p̄mittit sa-
cerdos exhortationē dicēs. **O**remus.
id est. orate omnes ut quod petimus fa-
cilius impetremus. **E**t statim sequitur
oratio. ut dominus aperiat corda audien-
a iij

etiam ad instructionē percipiendā. et ad
digne sacramentum suscipiendum.

Oratio ipsa collecta vocat. qz in ipsa peti-
ta populi colligit. Vel dicitur sup p̄m colle-
ctū orō. Collecte dicuntur in numero impari.
vna. tres. quinque. vel septē. qz diuine p̄so-
ne sunt numero impares. Vna respicit fi-
dei unitatē. Tres mysteriū scē trinitatis.
Quinque vulnera xpi quina. Septē spi-
ritu sancti septē dona. Collecta dicitur ex ten-
sis manib. fcat qz xps extensus fuit i ara
crucis. in q̄ parte orabat p̄ crucifixi po-
pulo. Dicitur in dextera pre altaris ad in-
nuendū qz spūalia principl̄ et eterna p̄
dextera signata sunt perēda. Concludit.
Per dñm nō. iē. xpm. qz ipse dicit in euā-
gelio. Quicquid petieritis in noīe meo fi-
et vobis. Per oīa secula sc̄loz. valet tm̄
sicut p̄ oīa tpa. Amē si refert ad orōem.
p̄sonat idē qz fiat. Si vero ad finē con-
lusionis tūc valet tm̄ sicut. verū est.

Secunda pars missae di- citur instructio.

Occurrit in prima parte de populi p̄pa-
ratōe. nūc erit dicendū i hac p̄te
secūda de ip̄i populi instructōe
q̄ incipit ab epla in q̄ populus docet de
dei mādatis. Et diuidit in sex. Primo
in misteriale informatōe. de q̄ in epla
Sec̄da in penitentialē operationē. d̄ qua
agit in grad. Tercio in salutarē lamēta-
tionē. et h̄ in tractu Quarto in exultatio-
nē spirituale. et h̄c exp̄mit alla. Quin-
to in principale instructōe. de q̄ in euā-
gelio. Sexto in speciale fidei instructōe.
de qua agit in simbolo. Rō p̄missor. fm̄
Innocen. est. qz epla designat p̄cursoris
officiū. q̄ xpm̄ p̄dicando et mortēdo p̄ue-
nit. Gradale ip̄ius penitentiā fcat. quā
fecit et alios docuit. Alla fcat gaudium
q̄d post pactā p̄nitiam p̄cedit. Post iohā-
nis p̄dicationē sequit̄ xpi p̄dicatio in eu-
angelio. et ip̄ius fides cōtinetur clarius
in simbolo.

De epistola.

Oratione finita dicitur epistola. q̄ signifi-
cat doctrinā ap̄loz. vel fcat doctrinā p̄-
cursoris dñi. Et elegāter illā p̄cedit orō
qz Luc̄ x. dicit. Rogate dñm messis vt
mittat oparios in messem suā. Epla dicitur
ab epl̄i. supra. et stolō missio. q̄ si supra
missio vel supraerogatio. sup̄ legē et euā-
gelii. qz epl̄e sunt declaratiōes eoz q̄ dis-
cuntur in euangelij et lege. Epistola p̄-
cedit euangelii sicut lex euangelii. et iohannes
xpm̄. Cantat autē in medio cho-
ri. significat xpm̄ in medio doctor. Ad
orientē. qz lex et p̄phetia ad christū sūt or-
dinata. Vel qz populus amplioris indi-
get intelligentie lumine Sacerdos tacet
sub diacono epistolā legente. qz xps tacuit
i. iohanni p̄dicante. Legēs eam nō recipi-
pit benedictionē. qz iohannes p̄dicauit
solo deo inspirante nō publice eum m̄-
tente. Epistola nūc leḡit ex quinque li-
bris moisi. qz in eis tēporalia p̄mittunt.
Et in signū huius p̄phetia p̄quā signat
sinagoga: terminatur voce desera. In
novo testamento p̄mittuntur spiritualia
ideo lectōnes eius finiunt in acuto cum
exultatione vocis. per q̄d designat status
ecclesie militantis. Tropologicē epi-
stola notat veteris legis obseruationē et
euangelii noue legis p̄dicationē.

De gradali.

Post epistolā sequitur gradale: q̄d ali-
noīe dicitur responsoriū: vt notet nos h̄-
debere respōdere opere: que legunt in le-
ctione. Dicitur gradale. qz in gradibus so-
lebat decantari. Et ad designandū qz ve-
rus penitēs: ascensionē in corde dispo-
nere debet et ire de virtute in virtutem.
quasi p̄ gradus quosdā donec videat de-
us deoz in syon. qz gradale spectat ad op̄-
era vite actiue. In diebus paschalib. non
dicit. qz dies iste statū designat celestis
patrie. vbi nō est fletus et penitentiā. sed
gaudiū et leticia. Habet versum. qz nūc

lus veram facile penitentiam. nisi plene ad
deum conuertatur. Vocatur responsorium. quia per
opera debemus raderi lecti et predicationi
Sessio sacerdotis infra grad. eplam et al
leluta scaturit sessione christi per triduum in medio
doctorum.

De tractu.

Temporibus luctui deputatis adiungitur
tractus qui copietur ex hoc. quia tunc est pondus
dus peccati. quod vix cum violentia tracti pertra-
himur ad bonum. Ideo dicit sponsa. trabe
me post te quod sit operibus penitentiae. Tractus
scaturit lamentum penitentiae et repenitiam captiuitate
babylonica et penitentis vite miseriam. Dul-
te note multos designat labores. Plures
habet versus. quia per multa oportet hominem
ad penitentiam trahi ante quam peccatum destrua-
tur. Oportet enim suspensum ab actu et volun-
tate peccandi radices excidere. Consuetudines
peccati delere.

De alleluia.

Diximus supra quod perfectus virtutis qui in
gradali signatur. sicut ex parte difficultatis
penitentiae habet luctum. ita ex parte gustus dul-
cedinis virtutis habet iubilum. Et ideo tempore
iocunditatis alleluia cantatur. quod scaturit spiri-
tualis exultatione. Vel significat futurum
gaudium quod penitentibus promittitur. quia scriptum
est. Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Al-
leluia est cantus leticie. et laus ineffabilis
signans affectum inexplicabilem et nulli cog-
nitum mortali. Versus additur. quia opera lau-
di debent coniungi. Alleluia repetitur. quia in
celo duplex scola speratur. anime et corporis. Tem-
pore vero paschali duplicatur. dupliciter scaturit
resurrectione capitis et membris. Alleluia
interpretatur laudate deum. vel laudatio
domini. Augustinus dicit. alle. i. salua. lu. me. ia
domine. Hieronymus. alle. i. laudes. lu. dica-
mus. ia. domino. Gregorius. alle. pater. lu. filius.
ia. spiritus sanctus. Item sic. Al id est
altissimus. le. leuatur. lu. lucebat apostolo
hi. ia surrexit dominus. Quia vel loco

elus sequens. significat gaudium vite eter-
ne. Inexplicabile. Sequentia choiri alteri
natim iubilat. significat quod iubilus eter-
nus et ineffabilis erit communis homini-
bus et angelis. Vel ut notetur precordia cha-
ritatis nos habere.

De euangelio sancto

Euangelium sonat bonum nuntium factum
per christum qui cepit facere et docere.
Ipsum est principalis christi instructio.
et sunt ipsius dulcissima verba. quibus nos
docuit. Diaconus librum accipit de altari
id est christo. petit benedictionem in signum
quod nullus debet predicare nisi missus. Duo
cerosferarij precedunt. quia predicatorum des-
bent habere notitiam vtriusque testamenti
Unus ceruus iohannem significat bap-
tista. Purificatio notat deuotionem quam
debemus habere in euangelio et oratio-
ne. Premittens saluat populum. ut ipsum
reddat attentum dicens. Dominus vobis
scum. Legitur autem contra aquilonem. id est
contra diabolum et infideles. Vel quia per
ipsum peccatores vocantur ad penitentiam
de terrenis ad celestia. Legitur in latere
sinistro. quia iudei verba vite respuerunt.
Ideo conuertitur ad gentes per sinistra si-
gnatas. Item legitur in loco eminentio-
ri. quia euangelio credentibus celestia pro-
mittuntur. Et in signum quod ipsum sine erubescen-
tia est predicandum. Dicitur alte.
quia omnes alias excellit doctrinas. quia sunt
verba a christo prolata. Ad euangelium
stamus quasi pugnare parati pro euang-
gelio et fide christi. Audis stamus capi-
tibus. quia nuda nobis pronunciat ver-
ritas. Et in signum quod mens nostra de-
bet esse intenta et voluntaria ad audien-
dum dei verba. Dignis tribus nos si-
gnamus: qui sanctam trinitatem signifi-
cant. Legens igitur euangelium vel au-
diens signat frontem os et pectus. Fron-
tem quidem. quia ibi est sedes verecundie
a iij

7 et glorie. vt significet se nō erubescere cui
 angelū et xpm. Os qz xpm cōfitemur.
 13 Pectus. qz xpm credimus. Stamus vt
 mens in celū dirigitur: et q̄si euangeliū
 14 secuturi. Signat librum quasi dicat hic
 15 est liber crucifixi quē predicō. Oscula-
 tur euangeliū tāq̄ pectus dñi. Signat
 16 os et pectus. qz de xpo sp nra debet esse
 locutio et cogitatio. Diacon⁹ dalmaticā
 induit q̄ castitatē significat. Ample ipi⁹
 17 manice: largitatē designat. Stola in si-
 nistra portat versus dextrā. qz ascēdem⁹
 a sinistra p̄p̄tis misericordiam ad dextrā cele-
 18 stis glorie. Lecto euangeliō offert illud
 osculandū p̄s bytero. vt ostēdat oīa bona
 ad deū esse referēda. P̄el byter illud oscu-
 latur cū diacono vt dicat illud. Consen-
 tio legi dei s̄m interiorē hoīem. Et in h
 est finita euangeliū sancti lectio. q̄ nobis
 est salus et p̄tectio.

De simbolo fidei.

Post euangeliū sequit credo. i. fides
 salutaris cōfessio. Et ideo clamat tā in-
 struct⁹ popul⁹ q̄ corde credit. sed p̄s by-
 ter illud incipit. vt ostēdat q̄ fides est do-
 nū dei: a q̄ cūcta bona p̄cedūt. Vel qz a
 xpo fides reuelat. et ab ipso ad populū di-
 rimit. Chorus statim cōcinit vt ostēdat
 q̄ tā oēs fidē operant quā p̄ dilectionē re-
 ceperunt. Dicit alte vt ab oibus discat.
 Dicit autē symbolū a s̄m. i. simul. et bole-
 snia q̄si plurimoz sentētia.

3. Tercia pars misse di- citur Oblatio.

Post q̄ dictū est de his q̄ p̄tinet
 ad populi illuminationē. nūc cō-
 sequēter videndū est de terciā p̄-
 te q̄ dicit oblatio. Et habet sub se quin-
 qz. Nā primo p̄mittit populi offerentis
 erulatio. in offertorio. Secundo sequit
 sacerdotis p̄paratio. Tercio pontif orōis
 interpellatio. in secreta et orationibus.
 Quarto subiungit laudis excitatio. in p̄-
 fatione. Quinto addit hymni diuini de

cantatio. cū dicit. Sanctus sanct⁹ sanct⁹
 ce⁹. Ordo est pueniēs vt post p̄dicatioz
 fides seq̄t in corde. laus i ore. fruct⁹ i ope
 Nā p̄dicatio est in euāgelio. fides i sim-
 bolo. laus et honorificētia in offertorio:
 fructus in sacrificio. Ergo merito dicen-
 dum est de ipso offertorio.

De offertorio.

Quum autē nulla oblatio accepta sit
 deo: nisi deus sit cū offerēte p̄ gratiā. er-
 go sacerdos p̄mittit offertorio dicit. Do-
 minus sit vobiscū sup. ad offerendoz ob-
 lationē. Salutaūt primo ante collectā
 populū ad p̄solandū. quo aduocatus est
 dñs. optās vt dñs sit cū eo ad eius desi-
 derij expletionē. Secūdo ante euāgelii
 vt dñs sit cū eo ad instructōis p̄fectionē
 Tunc eū salutat vt cū eo sit deus ad of-
 ferendoz receptionē. q̄si dicat. Dñs vo-
 biscū sit. vt in sacrificiū deo offeramini.
 vt circa sapore oblatōis afficiamini vt ob-
 oblato sacrificio incorporemini.

Cui respondet a p̄lo. Et cū spū tuo. q̄
 tinus hoc sacrificiū in spū offerat. De-
 inde sequit offertoriū. cui p̄mittit verbū
 ad orationē exhortatoriū dicit. Orem⁹
 sed nō statim subiūgit orationē. ad innu-
 endū q̄ pura orō exigit ad hoc vt mune-
 ra et dona nostra deo offerant placabilia
 Dicit oremus. quaten⁹ fidē in simbolo
 firmiter teneam⁹: et ope impleam⁹. Et
 vt ad diuina mysteria deuote accedam⁹
 Scra cogitatioē meditatōez informatōe
 q̄ habuim⁹ in euāgelio. vocali p̄fessione
 quā fecim⁹ in simbolo. Reali exhibitōe:
 quā p̄tendim⁹ in offertorio. Offeroriū
 fecit erulatoz et leticiā offerentiū. Et iō
 solēnter cantat. ad significandū q̄ ea q̄
 deo sunt offerēda: offerri dñt cū mētis le-
 ticia. qz hilare datore diligit de⁹. Sunt
 autē deo tria offerēda. Primo ipse p̄sone.
 Secūdo necessaria sacrificio. s. vinū et pan-
 nis. Tercio sacerdoti manualis oblatio
 Offerre fecit se fidei et orōni. sacerdotis
 cōsentire

De sacerdotis triplici preparatione.

Sacerdos tribus se pparat ad offerē
dum et psecrandū. Thurificatōe. lotōe
et orōe. Primo altaris thurificatōe. i. de
uotōis odorē. munditiē nitore. et cordis
ardore. Secōdo se pparat digitorū lotione.
ad excitandū se p̄cipue ad internā deuō
tionē et puritatē. Et q̄ p̄us lor^o est a ma
iorib^o. iā etiā a minimis et uenialib^o pur
gari optat dicens illud. Ampli^o laua me
et cetera. Tercio pparat se orōnis suffragio. et
hoc dupl^r. Primo p seipm orando. Sec
cūdo suffragiū ab alijs postulādo. Quo
ad primū tres dicit orōnes fm̄ p̄suetudī
nem ecclesie romane. Prima ibi. In spū
hūilitatis. In hac orōe tria petunt q̄ des
bent esse in celebrāte. scz. humiliatio cor
dis cum dicit. In spū hūilitatis. Cōtri
tio mētis. ibi. et in aīo cōtrito. recta inten
tio offerētis et cetera. Secōda orō est illa. Veni
inuisibilis p̄r. in q̄ postulat sacrandorū
munerū psecratio. Tercia est illa. Sus
cipe sancta trinitas. in ip̄a postulat ob
latōis p̄fect^o. ad honorē dei. in laudē san
ctorū. et ad nostrā salutē. Deponit autē ca
licē. et inter s̄ et calicē hostiā. designat q̄
x̄ps fuit mediator dei et homī. Aurū s̄
gnificat deitatē in calice. argentū hūani
tatē. patena caritatē latitudinē. hostia ro
tūda x̄pm fecit. qui principio caret et fine
Alexander instituit vinū cū aq̄ in calicē
poni qd̄ fecit. Primo in x̄po deitatē esse
cōiunctā hūanitati. Secōdo fecit populū
x̄po adunatū. qz vinū designat x̄pm. aq̄
ecclesiā. Tercio ideo. qz hoc x̄pm in cena
credim^o fecisse. Deinde postulat supra
gū eccie. et ad pplm se puatēs dīc. Ora
te. p me fr̄es et sorores. qz et ip̄e circūda
tus est infirmitate. et ideo vt homō dei
indiget adiutorio. Appellatōe fratris et
soro. innuit ecclesie vnitatē. charitatē col
ligationē. et pacis vnionē. Huic petiti
o ni rident aliq̄. Suscipiat dñs sacrificiū

de manibus tuis. ad laudē et gloriā no
minis sui. ad vtilitatē nr̄am et totius ec
clesie sancte.

De secreta.

Sic ergo munitus sacerdos p̄ficiat se
cretā orationē in qua petit vt popul^o off
ferēs in suis donis et cū suis donis deo
incorporand^o offerat. Nec orō dī secreta
qz secrete dicit. Et in ip̄a sanctissima po
stulant et offerunt q̄ a cōi populo celari
debet vt amplius venerent. Per hoc vt
alte secretā cōcludit. assensum populi qz
rit. qz ip̄e sacerdos est q̄si legat^o populi.
ideo eius vocē p̄sentēs dicit amen. i. fiat.
Per x̄pm in q̄ exaudimur a p̄re. sicut pe
tisti. vt dñs velit eū exaudire. q̄tenus pe
titiones q̄s secrete fudit effectū p̄sequā
tur. Et sic finis principiū. orōis principi
ū est p̄fationis.

De p̄fatione.

Audies autē sacerdos hanc populū cō
fessionē. p̄cedit ad p̄fationē. q̄ p̄locutio in
terpretat. Quia sacerdos populū ad al
tiora patū sentēs. p̄loquit eis publice
de sacramēti altitudine et reuerētia. P̄es
fatio dī populū et sacerdotis ad sac̄m p̄
paratio. Dicit etiā p̄locutio totius cano
nis. P̄fatio alte canit. qz illud sacramē
tū altissimū requirit mētis eleuationē. Et
in signū qz celestia appetit gaudia eleuat
man^o. Sequit. Dñs vobiscū. sup. ma
nere dignet. et vos deducere ad illud cō
uuiū dignissimū in q̄ x̄ps fons pietatis
sumit. In p̄fatione ad tria exhortamur.
Primo ad mētis eleuationē. ibi. sursum
corda. sup. leuatei celestib^o. Sursum in
quā. intellectu veritatis. affectu charita
tis. virtute p̄uersatōis. rectitudine inten
tionis. R̄ndet p̄ls. Habem^o. i. habere
debemus. Secōdo hortamur ad gratiarū
actionē cū dicit. Gr̄as agamus dño deo
nr̄o. dicit deo. qz nos creauit. dño. qz rede
mit. nr̄o. qz nos saluauit. Tercio subiu

git exhibitioꝝ rationē dicēs Vere dignū
et iustū est. Dicit vere. q̄ ip̄e est veritas.
Dignū. q̄ bonū. Iustū. q̄ bñficius est.
Equū. q̄ misericors est. salutare. q̄ sa-
lus est. **U**l d̄i vere dignū est. rōne eius
excellētie. Iustū rōne bñficiētie. equū
rōne pmissi. salutare rōe sui bñplaciti.

b. d.

Hic nota q̄ due lfe v. et d. cōnere i mes-
sio eū cruce ponunt p vere dignū. lfa p
dictōe. Per v q̄ superi est ap̄ta inferius
clausa signat xpi bñantē q̄ in m̄re virgi-
ne p̄ncipiū habuit sed sine carebit. D q̄
circulariter est clausa fcat ip̄i deitātē q̄
finē nō habet nec p̄ncipiū. Tract⁹ in me-
sio cruce efficit r eas federat. q̄ p passio-
nē xpi pacificat hoies deo. **U**n̄ versus.

U genus humanū d̄ signat deitatem;

Stans crux in medio federat ista duo.

Sub lit gratiarū actionē. cū dicit. Ad

tibi sp̄ et vbiq̄ gr̄as agere dñe sa. pa. o.

eter. de⁹. Per xpm do. no. i. mediatoꝝ re-

demptoꝝ r̄ aduocati. per quē sup. xpm

tremūt p̄tates tremore reuerētie. Celi ce-

lorūq̄ virtutes. i. alioꝝ angeloꝝ choꝝ

hic nō expressi. Ac beata seraphin: socia

ecultatoꝝ. i. cōcordi iubilatoꝝ. cōcelebrāt:

id ē ynanimiter magnificāt solēnter r̄ io-

cunde. Cū quib. i. angelis. et n̄ras vo-

ces hūiles. admittit iubeas. o de⁹ in laud-

de tua deprecamur. supplicii p̄fessione. i. de

uota laudatōne. dicentes. hymnum. scz

Sanctus:

De Sanctus

Ecclēsia em̄ se sperans saluari. et vna cū

angelis deū eternaliter laudare. p̄format

s. ip̄is in p̄conio laudatoꝝ. dicēs. San-

ctus sanc. i. q̄d est cōis angeloꝝ hoimq̄

a. laudē trinitatis adoratio. Sanct⁹ d̄

hymn⁹ angeloꝝ et hoim. Nā primo pos-

nuunt verba angeloꝝ ad laudē diuinitat̄

p̄nētia. ibi. sanct⁹ r̄c. Scdo vba hoim

ad laudē hūanitat̄. cū dicit. Bñdictus.

Ecce q̄d p̄grue iste hymnus. ex duabns

voab̄ collectus p̄mitat̄ sacrificio. in quo

fm Grego. vna summis: terrena celesti-

bus cōiungant. Hunc hymnū beatus

Sixtus cōposuit ex trib. Et laude. cū

dicit. sanctus. Ex orōne. ibi. ofanna. Et

gratiarū actōe. ibi. benedict⁹. In h̄ hym-

no quinq̄ expr̄mit. Dūmo trinitatē p̄so-

nalē. cū ter dicit. sanct⁹. Scdo vnitatē es-

sentialē. cū addit. dñs deus. Tercio in-

effabile. dei potestātē. cū subiūgit. saba-

oth. i. princeps exercitū. scz angeloꝝ et

hoimū. Quarto bonitatē diuinale. ibi.

Pleni sunt celi et terra. sup. angeli r̄ ho-

mines. gloria tua. Quinto petim⁹ felicit-

tatem finalē. ibi. Ofanna in excelsis. i. in

altissimis in celo. Ofanna hebraice d̄ la-

tinē. salua dñe obsecro pplm̄ tuū. Dupl-

catur p̄ter duplicē stolā gloriē. corp̄is

et aie. Vel q̄ petim⁹ saluari in aia r̄ in

corpe. cū dicit. Benedict⁹ signū crucis

facit. q̄ ille q̄ venit. p̄ crucifixionē. nos re-

demit. saluauit. et p̄ cruce triumphauit.

Hymnū dicēs iūgit manus vt v: r̄bis

attentio mēt̄is copulet. Campana puls-

atur vt fideles ad p̄parationē excitentur

Lumē accendit vt in eis deuotio auge-

scat. Altare osculat et erur in libro. in si-

gnum q̄ ex corde ad xpi salutē. r̄ ad hono-

rem christi crucifixi vult sacrificare. Et

ideo ante canonē imago crucifixi depin-

gitur. vt nō modo intellectus tm̄ sed et

am figure aspect⁹ memoriā excitaret do-

minice passionis. Osculat cruce. q̄ per

xpi cruce recōciliati sum⁹ deo patri.

Quarta pars misse dicitur.

Cōsecratio que continet in

se totū canonē. qui diuidi-

tur in tres partes.

Dist acclamatū p̄conium se-

quitur secretum silentium in

quo Canon misse deuote di-

citur et sacrum mysteriū pera-

gitur. in quo christus sumitur. In hac

quarta parte missae tractatur de consecra-
tione et sacramenti summatione et du-
rat per totum canone usque ad dominice or-
rationis prefationem. scilicet ibi. Oremus pro
ceptis etc. ibi enim finis est ipsius canonis
Canon sunt verba a sanctis patribus in-
stituta Et dicitur alio nomine secreta. quia
verba canonis secretissimum habent virtutem.
etiam ipsis angelis admirandum. Canon grece.
latine dicitur regula. quia verba canonis sunt
distincte deiore et cum silentio pronuntianda
Regulariter ita ut nihil addatur vel minuatur. Vel quod
canon christi exprimit passionem que est
qualis regula in hoc sacrificio. Ideo incl-
pitur a signo thau T sic formato: quod si-
gnum crucis exprimit supra quam figuram
moyses in deserto serpentem eneam erexit
que christi figura fuit. In canone mis-
se xvi. sunt cruce que christi passionem
representant. et sunt in septem vicibus. de
quibus in alia expositione clarius pater-
bit. Nam secundum Innocentium in canone aliud
signant verba: aliud preterdunt gestus et
signa. Quia verba principaliter pertinent
ad consecrationem. signa vero ad historiam
dominice passionis recolenda. **Ca-**
non dividitur in tres partes principa-
les. Prima oblationis tangit benedictio-
nem que est sacramentum tunc ibi. **Te**gi-
tur clemetissime. Secunda facit sacramen-
ti consecrationem que est res et sacramentum
simul ibi. **Qua** oblationem. Tercia petit
sacramenti acceptationem que est res tunc
ibi. **Supra** proicio. **Prima** pars di-
viditur in quatuor partes. Prima petit
materie et oblationis benedictionem. ibi.
Teigitur. In secunda petit fidelium pro-
motionem primo generale ibi. in primis.
secundo speciale. ibi. memeto. In tertia
parte tangit in quorum sanctorum offertur
comemorationem. ibi. **Com**municantes. In
quarta ponit predictorum finale conclusio-
nem et quid petere velit per hostiam. ibi
Hanc igitur oblationem.

10.
Hec est prima pars ca-
nonis.

Tigitur clemetis-
sime pater per iesu
christum filium tuum
dominum nostrum supplices ro-
gamus ac petimus. uti ac-
cepta habeas et benedicas
hec dona + na hec munera + nera
hec sancta + sacrificia il-
libata.

In hac prima parte canonis dirigunt peti-
tio ad deum ut has oblationes acceptet et be-
nedicat. Et est sensus. **Ex** quod tu deus saba-
oth es sanctus et plena sunt gloria tua celi
et terra. **Te**igitur. i. certe affectu: et sumit-
tur. pro continuatone et requirit quod promissus san-
ctus. **I**gitur clemetissime patrem supplices. i.
humiles. rogamus et petimus. hic multipli-
cantur verba petitionis idem significatio. pro
pter exprime affectum multitudinem. Petite
in numero plurali. quod vice omnino deo orationes
fundit. **Per** iesum. i. mediatorem. pro quem fi-
deles reconciliant et salutem consequuntur. **Ro-**
ta oblationes panis et vini vocat dona ra-
tione dantis. munera ratione accipientis. **Sacri-**
ficia ratione offerentis. **P**anem namque et vinum dat
nobis deus in dona: illa a nobis accipit ut
munera et in quibus offerimus ipsa deo sunt sa-
crificia. pro peccatis nostris. **H**ec sunt sacrificia
dicuntur. quia panis et vinum significat cor-
pus et sanguinem ipsius: cuius ratione sancta et iuncta.
Illibata. i. immaculata. quod sine macula
cordis et corporis tunc offerri. ut scilicet cor pur-
getur ab iniquitate. et corpus ab inimi-
cicia. **H**anc orationem dicens sacerdos hu-
militer inclinat. significat quod cum omni humilitate
petes et iusticie nostre deo sunt offerende.
Tres cruce que hic sunt. invocationem signi-
ficant sanctissime trinitatis cuius virtute

te ista sit fuerit et consecratio. **H**ic nota qd crucis signa in canone non sunt dicitur parat ad consecrandum alioquin post consecrationem fieri non deberet. sed principaliter per crucis signa. modus et ordo dominice passionis notat. **T**res cruces fecerunt tres tradiciones christi. quia per ipsum tradidit ex dono. iudas per munere. iudeus in sacrificium. Prima fuit gratia. scilicet avaricie. tertia inuidie.

In primis que tibi offerimus pro ecclesia tua sancta catholica. quam pacificare. custodire adunari. et regere digneris toto orbe terrarum. vna cum famulo tuo. **N**. papa nostro. **N**. et antistite nostro. **N**. et rege nostro. **N**. et omnibus orthodoxis atque catholice et apostolice fidei cultoribus.

Nunc petit fidelium promotionem et specificationem per quibus hec dona offerunt. Et quia bonum esse preferendum est speciali. et quia hic sacerdos tempus gerit persone communi. ideo per statum universalis ecclesie petitur et per his que in dignitate sunt positi. **E**xpetitur quatuor. **P**rimo tranquillitate pacis. ibi. pacificare. scilicet ab hereticis et schismaticis. **S**ecundo custodiam ab adversis. ibi. custodire a vicis et demoniis. **T**ercio adunationem ecclesie et fidelium in vna sede. ibi. adunare. **Q**uarto regimen convenientes salutem fidelium. ibi. regere. **E**xponitur autem sic. **I**n primis. id est principali super. dona munera et sacrificia tibi super. deo. offerimus. id est sacrificiamus pro ecclesia tua. id est congregacione omnium fidelium. sancta id est confirmata. catholica id est universalis fidei sacramentis unita. quam ecclesiam digneris pacificare et custodire ut super. adunare que dispersa est inter infideles. et regere super. in perspetis et adversis. vna. scilicet cum papa et antistite et rege

in quantum tra celebras. pro omnibus orthodoxis. id est recte credentibus. et apostolice fidei. id est per apostolos fondate. cultoribus. id est veneratoribus. **Q**uem reddendum est. quibus. pro quibus. qualiter et que sacrificium altaris offerre debemus. **Q**uibus scilicet soli deo et sancte et individue trinitati. **P**ro quibus. id est per ecclesia sancta catholica et omnibus orthodoxis. **Q**ualiter. quia in unitate fidei et comunione sanctorum. que. scilicet per beneficium temporalibus spiritualibus et eternis. **E**t pro omnibus propter deum. **D**icit offerimus. ad notandum quod sacerdos non tantum in sua sed in totius ecclesie persona sacrificat. **Q**uapropter in sacro altaris nihil a bono magis. nihil a malo minus proficimus. quia non in merito sacerdotum sed in verbo proficit creatoris. **P**apa nomen est admirativum siue divinum. **A**ntistes. id est ante alios stans.

Memento domine sanctorum famularumque tuarum. **N**. et omnium circumstantium quorum tibi fides cognita est et nota devotio. pro quibus tibi offerimus. vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis. pro se suisque omnibus pro redemptione animarum suarum. pro spe salutis et incolumitatis sue. ribique reddunt vota sua. eterno deo vivo et vero.

Super pro omnibus petitur in generali. hic orat pro fidelibus in speciali. **P**ro namque sit memoria aliquorum explicite tibi. memento. **S**ecundo omnium assistentium implicite. tibi. et omnium. **E**t exponitur sic. **M**emento. scilicet domine pro gratia apostolorum et petrorum remissionem. famulorum te per fidei collectum. et omnium circumstantium. id est missam audientium. pro quibus tibi offerimus. quia. domine non solum memento eorum pro quibus offerimus sed et sacerdotum qui tibi offerunt

12
Eleonorū qui personā sacerdotis tibi offerunt. hoc sacrificiū laudis. i. oblatio-
nem in q̄ laudaris. p̄ se. seip̄s. suisq̄ oī-
bus semp̄ amicis p̄ sanguineis et fami-
liaribus. Pro redemptōe animarū suarū
id est p̄ remissione peccatōrū suorū. Pro spe
salutis. i. p̄ salute eterna. et incalamitatis
sue. i. p̄ sanitate corp̄is p̄seruanda vel acq̄-
renda. tibi q̄ reddū. i. p̄soluūt vota sua.
id est desideria et affectus. Eterno deo
quo ad patrē cui attribuit eternitas. **U-**
uo. i. filio. vero sp̄s sanctu. q̄ he tres p̄so-
ne operant̄ i hoc sacrificio. **H**ora q̄ tria
sunt hoīs bona p̄ quibz se dicit sacerdos
offerre. corporalia. spiritualia. eterna. vel
infima. media. et suprema. q̄ perunt̄ ibi.
pro incolumitate. p̄ redemptōe. p̄ spe salu-
tis. **O**fferimus ergo laudē pro tribz bonis.
1. Pro eternis: vt dentur nobis in p̄-
miū. p̄ sp̄s alibz: vt dent nobis in meritū
2. pro corp̄alibz: vt dent nobis in ammini-
culū. vt p̄ hec ad eterna pueniam. **H**ic
3. nota q̄ sufficit mentaliter exprimere no-
mina corū pro q̄b offerit. **E**t uenienter
ponunt̄ in gr̄o. eo q̄ antecedētiar sequē-
tia sunt genitiui casus. **E**t p̄ mēoria hie-
ri fm̄ ordinē sex casū noīs fm̄ gr̄ama-
1. ticā. Primo p̄ recto. i. noīatiuo. hoc est p̄
seip̄o. q̄ ordinata charitas incipit a seip̄o
Est tñ p̄ponēda illi mēoria pro q̄ illo
2. tpe celebrat. Secdo p̄ gr̄o. i. geitoribz fra-
tribz parētibz sp̄ualibz et carnalibz. **T**ercio
3. p̄ datiuo. i. bñ factoribz et dātibz. **Q**uarto
4. pro actō. i. p̄ p̄secutoribz et inimicis
5. **Q**uinto pro uocatiuo. i. p̄ uocandis ad
fidē. vt deus infideles ab errore reuocet
ad fidē uerā. **S**exto pro abltō. de hoc re-
stat in memoriaybi agit̄ pro defunctis.
Nec alicuius fidelis cui occurrit mēo-
ria debet excludi ab orōe. **P**otest tñ sa-
cerdos ante missam hmoi memoriā face-
re. et tñ debet in missa dicere. **M**emen-
to dñe illorū quos tibi ante recom. men-
tauit.

Communicantes et memori-
am venerantes. in primis
glorioso semperqz virginis
marie genitricis dei et dñi
nostri iesu christi. **S**z et be-
atorū apostolorū ac marty-
rū tuorū Petri et Pauli an-
dree iacobi iohānis thome
iacobi philippi bartholo-
mei marthei symonis et tha-
dei. **L**im ceteri clemētis sipy-
ri cornelij cipriani laurētij
crisogoni iohānis et pauli
cosme et damiani. **P**ro oīm
sanctorū tuorū quorū meri-
tis precibusqz concedas. vt
in oībus protectionis tue
muniamur auxilio. **P**er.

Postq̄ posuit cōmemorationē salute in-
digentū. **H**ic ponit cōmemorationē san-
ctorū adiuuantū. **I**deo ecclesia sanctorū
implozat suffragia. vel illis intercedētibz
fiat nobis hostia salutaris ad ueniā. qz
sancti dei sunt amici et filij. celi heredes.
ac duces nr̄i. **H**ic ecclesia seruat morem
antiquorū. qz patrē mēorari solebāt. **S**ic
et moyses cū pro p̄plo peccate intercede-
ret dixit. **R**ecordare abraā isaac et iacob
seruorū tuorū fidelitū. **C**ommunicantes
supple sum? in fide et spe cū sanctis oībz
q̄ hoc sacrificio vli sunt. **P**rimo fit mēo-
ria beate virginis marie principis. quia
īp̄a xpm genuit et primū locū īp̄a in ces-
lo tenet supra oēs sanctos. **S**ecdo expr̄s-
munt̄ noīa sc̄toꝝ ap̄loꝝ et martyꝝ speci-
aliter. **A**postoli noīant̄. qz īp̄i nobis for-

nam et ritū tradiderūt offerendi. et huius sacrificij ipi testes fuerūt. et xpm predicauerūt. Martyres p̄ testamento dei sua corpora tradiderūt et sanguinē suū effuderūt. Confessorū noīa nō sunt in canone posita. qz de eis olim nō solēnizabatur ecclesia. vel qz passi nō sunt pro xpo.

3. Tercio addit oīm sanctorū memoria generaliter. ibi. Et sanctorū oīm quorū meritis. i. operatōe. vt in oibus. s. credēdis appetēdis et agēdis. p̄tectōis tue. s. diuine defensionis. muniamur auxilio cōtra oīm inimicorū visibiliū et inuisibiliū machinatōes. Cōcludit autē. Per xpm dñm nostrū. qz sicut p̄ ipm oīa sūt facta reparata. ita et p̄ ipm oīa sunt terminanda. Etnō respondet. hic amen et in toto canone. qz indubitanter p̄sumit qz tā angeli assint ipi sacerdoti ministrātes et loco ministrorū respondētes amē.

Hic capitulo p̄mitit rubrica talis. Infra actionē. qz canon aliquādo vocat actio. p̄pter sacra mysteria q̄ in eo agunt vel qz in eo causa nostra agit tāqz corā iudice. Et qz certis festis vltra ordināria eanonis: addunt quedam verba. **Iluderiā est norandū. qz canō nō ab vno totalit̄ sed a pluribz d̄ esse cōpositus.** qd̄ ex eo p̄pendit: qz ter commemoratio in eo sanctorū repetit̄. licet hoc ipm p̄uenērit ad gloriā sancte trinitatis. In secūda cōmemoratione sup̄plent q̄ de primitiuis sanctis deesse videbantur in prima. Ante p̄secrationē sacramēti postulat̄ sanctorū suffragiū. Sed post cōsecratio- nē implorat̄ iporū cōsortium.

Hanc igitur oblationē seruitutis nostre. sed et cūcte familie tue quesumus dñe vt placatus accipias. dies qz nostros i tua pace disponas. atqz ab eterna dāna-

tionē nos eripi. et in electorū tuorū iubeas grege numerari. Per christū dñm.

Hic ponit p̄dictorū finalē cōclusionē. et qd̄ petere nitit̄ p̄ hostiā finaliter. Et est sensus. qz sancti tui q̄ nobis ritū tradiderunt et testimoniū ipm sacrificiū offerēdo. gratiā dei cōsecuti sūt. Ideo illis intercedentibz rogam⁹ vt tu deus p̄: p̄ dominū nostrū idē sacrificiū a nobis placatus accipias et gratuite. q̄ten⁹ hoc sacrificiū. et liberationē ab eterna damnatōe. nobis obtineat et p̄sortium electorū tuorum. Nam summarie p̄dicta cōcludendo quatuor hic petit. Primo oblati- muneris acceptationē. Secundo trans- quillā vitam. Tercio a malo p̄seruatio- nem. Quarto celestis glorie collationē. **Hanc igitur pro ergo capitur. et est cōtinuatio p̄cedentū. oblationē seruitutis nostre quā tibi deo in vera adoratio- ne offerimus (sed et cuncte familie tue): militātis ecclesie. quesumus dñe vt placatus. i. mitigatus intercessionibus sanctorū. accipias. i. acceptes. cetera sunt clara. Ad hanc orationē sacerdos deuote se inclinat vt in se. puocet cordis deuotionē per corpis humiliatōē. quā in sequentibus ardua est petiturus. Etnō- ra qz ter rogatur pro pace in missa. Pr̄mo in hac oratione. Secundo ibi. Libera nos. Tercio in agnus dei. ibi. dona nobis pacem. Quia triplex est pax nobis necessaria. Tēporis. pectoris. et eternitatis. Et ob id ter sacerdos osculatur altare.**

Hec est secūda pars cano-
Quam oblationē tu-
deus in oibus quesu-
mus bñ + dictā as-
seri + p̄rā ra + tā rational-

Relio 10. rel. 1.

px

Bileq; facere digner. vt no
bis cor + pus et san + guis
fiat dilectissimi filij tui do
mini nostri iesu christi.

Hec est ps scda principalis ipius cano
nis in q̄ petit oblatōis p̄secratōz. Et di
uidit̄ in tres ptes. In p̄ma vitē cōsecra
tōis petit. cū dicit. Quā oblatōz. Se
cūdo act⁹ p̄secratōis p̄fici. ibi. Qui pri
die. Tercio fruct⁹ p̄secratōis ⁊ rei p̄secre
te rememoratio exprimit. ibi. Un ⁊ me
mores. **P**rima ps adhuc tres diuidit̄
Primo petit oblatōis p̄memorationē. cū
dicit. quā obla. S̄cdo petit oblatōis b̄n
dictōz. ibi. q̄s b̄ndictā. Tercio petit ipi⁹
trās substantiationē. ibi. vt nobis corpus.
In hac pte sacerdos petit oblatōis p̄se
cratōne. vt ex esca materiali. s. pane et vi
no fiat nobis corpus et sanguis dñi nr̄i
iesu xp̄i. **E**t exponit sic. Quā oblatōz
id est materiale. seruitutis nr̄e. sup. cleri
et ppli. tu deus in oib. s. clemētissime exi
stens q̄s. i. rogamus. b̄ndictā. i. p̄secrare.
ascrip̄tā. i. approbare. ratā. i. p̄firmare. rō
nabile. i. diuine rōni p̄formare ⁊ volūtas
ei. accēptabileq; facere digner. vt nobis
ad nostrā salutē panis et vinū fiat corp⁹
et sanguis dilectissimi filij tui. **A**liet̄
illa verba exponunt. Quā oblationē tu
deus digneris facere b̄ndictā. i. trāsferre
in eā hostiā q̄ est oibus nobis b̄ndicta.
ascrip̄ta qz in scripturis designata rē.

Aliet̄ s̄m Augusti. B̄ndictā p̄ quā
b̄ndictimur. Ascrip̄tā p̄ quā i celis ascri
bimur. Ratā p̄ quā in mēbris dei censei
mur ⁊ in xp̄o ratificamur. Rōnabile per
quā a malo sensu ⁊ bestialiteruimur. Ac
ceptabile. i. deo accepti sum⁹. **C**l̄e p̄
dicit q̄ in his verbis q̄ncz petit⁹ nobis
dari v̄s tute oblatōis. Remotionē malo
rū cū dicim⁹ b̄ndictā. Ascrip̄tionē eter
norū. ibi. ascrip̄tā. Augmentū meritorū
vel bonoz stabilitōne. ibi ratā. Agendo
tū et credendoz discretione ibi. rōnabile

14
Acceptationē actionū vt sit deo accepta
et nobis meritoria. Sacerdos h̄c dicens
orō se erigit corpe vt ad celū mentē v̄s
rigat. Eleuat man⁹ vt citi⁹ exaudiat. Et
q̄si iesum inter brachia p̄ affectū p̄strin
ge re videat. **H**ic s̄nt quinq; cruces. quaz
prime tres fecant tres gētes q̄bus iudas
tradidit xp̄m. p̄rifices scribas ⁊ phari.
Due alie significāt venditōz et emptiōz
q̄si diceret. Illa venditio fuit maledicta
p̄scripta irrita iniq̄ detestabilis. sed tu de
us digneris hanc oblationē facere b̄ndi
ctā ascrip̄tā rē. **A**liet̄ tres cruces sup
vtrūq; cāt̄ tria q̄ xp̄s fecit i cena. qz acce
pit. b̄ndixit. dedit. quarta sup panes qz
dixit. comedite hoc ē corp⁹ meū. Quin
ta sup calicē. di. Bibite. Et s̄m hūc sen
sum. recte subiūgit. q̄ p̄dicē q̄s pateret.

qui pridie quā pateretur ac
cepit panē in sanctas ac ve
nerabiles manus suas. et e
leuatis oculis in celū ad te
deū patrē suū omnipotentē
tibi grās agens. b̄n + dixit
fregit dedit disci. s. di. Acci
pite et māducate ex eo oēs.
Hoc est em corpus meū.

In hac pte ponūt̄ p̄sequēter v̄ba ipam
p̄secratōz efficiētia. ⁊ ipz finalis p̄ficiētia
qz p̄ ipa. p̄cedit ad sacrificij p̄fectionē. et
corpis ⁊ sanguis p̄secratōz. **E**t exponit
sic. **O**ps rē nr̄ iesus xp̄s Qui sup. xp̄s
p̄die. i. p̄cedenti die i cena: et q̄nta feria. ac
cepit panē. i. azimū in sc̄tās. i. sc̄ificātes
ac venerabiles p̄t̄ vnitā manib; deitate
man⁹ suas. grās tibi agēs p̄ nr̄a salute:
b̄ndixit. i. p̄secrauit. dedit disci. s. d. accipite
sacrāl̄ ⁊ māducate sp̄ual̄. v̄s sic. Accipi
te p̄ fidē. ⁊ māducate p̄ caritatē ⁊ venera
tōz. ex h̄ oēs. discip̄li ⁊ electi. Apli acce
per̄t formā p̄secratōis ap̄p̄o. ⁊ ab ill' ecclia

Dicit supra ad te deū patrē omnipotentē. noīat deū fm hūanitatē. patrē fm deitātē. omnipotentē p diuinitatis infinitatē. Sequit. Hoc est em corpus meū. Hic sacerdos nihil demōstrat. qz illis verbis nō yrif denūciatiue sed recitatiue. Et est sensus. Dñs dixit hec verba. Hec vba cōsecratōis: dicit in psona xpi. Hoc sup ple qd p̄inet sub accidētibz panis. ē corpus meū. post hoc reuerēter inclinans adorat: z ad id: incitat populū. Sufficit quoqz sacerdoti pferre verba cōsecratōis eo mō et fine qd xps ea instituit z ecclesia credit. In hac forma cōsecratōis. verbū in creatū descendit in verbū creatū. et sua inuisibili potētia operat trāsubstantiatiōnē panis in corpus xpi. **Sacerdos** eleuat sacramentū in altū vt dñm oīm. et vt filius dei sub forma panis. ver^o deus et homo adoret. **Secdo** vt oēs rogēt illud sacrificiū sibi p̄ficere in salutē. **Tercio** ob reuerentiā eleuatōis corpis i cruce. q̄si diceret. Videte dñm nr̄m quē ius dei crucifixerūt et derisorie adorauerunt. **Ipm** suppliciter deū verū et hoīem adorate. saluatore īnuocatez iudicē recognoscite. **Quarto** vt illud sacramentū sciat sacrificiū summū esse. De q̄ alexāder papa dicit. Nihil in sacrificijs mai^o ē p̄t qd corpus et sanguis xpi. **Ad eleuatōnē** candela incendit. **Primo** rōnereuerētie. **Secdo** in signū leticie. **Tercio** in signū qd lux vera est sub specie panis. **Quarto** qz tūc corda circumstantiū accēdi debēt deuotius et inflāmari ardentius. **Lampāna** pulsat vt ad orationē et deuotionē se populus pparet. Et vt veritas r̄ndēat figure. qz in veteri testamēto sacerdotē tpe sacrificij tubis clangebāt. **Corp^o** xpi morose retrahit et sup altare ponit. **H** significat xpm de cruce depositū z in sudone inuolutū. **Crucē** facit sup oblatā vt denotet panē esse p̄uertendū in corp^o xpi. vel qz hec crux notat christū in hūana natura passum. **Bñdixit**. i. vīm benedictōis verbis ab ip̄o platis dedit. **Glo**

luit aut christus hoc facim in vltima cena qñ recessurus erat a nobis corporaliter institueret: vt illud artius cordibz fidelium suorum infingeret. qz vltima verba hoīs morituri artius in corde imprimunt.

Simili mō postquā cenatū est accipies et hūc preclarū calicē in sanctas ac venerabiles manus suas. itē tibi grās agēs. **Bñ + dixit** deus dicit disci. s. d. Accipite et bibite ex eo oēs. **Hic est ei calix sanguinis mei. noui et eterni testamēti mysteriū fidei qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionē peccatorū. Hec quotienscūqz feceritis in mei memoriam facietis.**

Hic sequēter ponunt verba cōsecrationē sanguinis efficiētia. **Primo** ponunt quedā pambula. **Secdo** ipa forma. ibi. hic est calix. **Hec** verba sanguinis efficiunt cōsecrationē. nō qd corp^o deorsum sit diuisum a sanguine. immo totus xps est sub vtraqz spē indiuisus. scz corpus aīa et de^o. ac p hoc vtrobz vnū et simplicissimū sacm. **Sub spē panis** est corp^o xpi p p̄uersionē sanguis p annexionē. aīa p p̄iunctionē. deitas p vnionē. ista eodem mō sic caro xpi sub forma panis est cōsecrata. **Simili mō** vinū materiale est trāsubstantiatū in sanguinē xpi. **Et exponitur** sic. **Sili mō**. i. eodē mō post qz cenatū est: accipies sup. iesus. hūc preclarū calicē. i. vinū. in sanctas. i. sanctificatas manus. **Ite**. i. iterū. tibi supple deo p̄ri. gratias agēs. i. gratiarū actōes referēs. **benedixit**. i. consecrauit virtute diuina.

Hic fit enim que notat xpm in aia pas-
sum. et panem et vinum in sanguine puer-
tum. dedit. i. distribuit discipulis. **H**ic est
enim calix sanguinis mei. i. hic est sanguis
meus in calice pateris. noui. i. ultimi et
eterni. i. ppetui testamenti. misterium fidei.
id est habes secretam et absconditam intelli-
gentiam tenendam p fide. qz aliud videt et al-
liud sub speciebus visis firmiter credit. q
p vobis. i. apstls. et p multis sup. in me cre-
dentibus effundetur in remissionem peccatorum.
Alter hic est calix. s. mei. i. calix pines
sanguinem meum. Calix capis p potum. et est
sensus. hic est potus sanguinis mei. noui
et eterni testamenti. i. pfirmatio noue et
eternae pmissionis. **D**icit nouum respectu
veteris. eternum. i. ppetuum. misterium fidei
id est sacrum secretum fidei. hoc potest referri ad
passionem et sanguinem xpi. qz p vobis sup.
pntibus. et p multis sup. futuris. effun-
detur. **N**ota qz hec verba. hoc est corpus
vel hic est calix etc. pferunt a sacerdote in
tensue. vt sacerdos in eisdem verbis face-
re intendat et faciat qd xps intēdebat et
faciebat pfecto et cōsecrando corpus et
sanguinem suum. **H**ec etiam pferunt cū pno-
mine possessiuo meum vel mei. in signum qz
in actōe illa sacerdos gerit vices et psonam
xpi. **S**equitur. **H**ec qntenscūqz feceritis
in mei memoriam facietis. **H**ec sunt ver-
ba institutōis. hec cū xps diceret apstlos
instituit sacerdotes. et instituit hoc sacra-
mentum figurarū veterū cōplementum. hec
verba tā corporis qz sanguinis psecratorū
respicit. **E**t exponunt sic. **H**ec. i. corp⁹
et sanguinem. quotiescūqz feceritis. i. cōse-
craueritis. obrulaueritis vel manducaue-
ritis et sumpseritis. in mei memoriam fa-
cietis. i. in memoriam mee mortis et pas-
sionis.

Unde et memores dñe nos
serui tui. s. et plebs tua scā
eiusdem christi filij tui dñi
dei nostri. tā beate passio-

15
nis. nēcō et ab inferis re-
surrectōnis. sed et in celos
glorioso ascensionis offeri-
mus preclare maiestati tue
de tuis donis ac datis **H**o-
stiam + purā hostiā + san-
ctam hostiā + immacula-
tā. Panē sanctū + vite eter-
ne. et calicē + salutis per-
petue.

Superius facta est oblatō psecratio
Hic psequēter fit psecratorū rememora-
tiua oblatio. et salutis petitio his qz pfru-
untur sacra. **E**t est sententia. **E**x qz fili⁹
tuus dñs noster iesus christus voluit vt
illa in sui memoriam agerem⁹. **N**os serui
tui sup. sacerdotes. sed et plebs tua san-
cta. i. tota ecclesia xpiana. scā i. sacramen-
tis imbuta. et xpi sanguine abluta. meos
res. i. pmemorates. eiusdem xpi. bte passio-
nis qz nos beatificauit. ab inferis resurre-
ctōis qz nos secū resurgere fecit. et qz scā
in re. et quosdā in spe. **A**scensionis qz nos
xpo incorporatos in celū ascendere facit.
Ex his tribus tria bona cōsequimur. **P**er
passionē ad charitatē inflāmur. **P**er
resurrectionē in fide roboramur. **P**er ascē-
sionē in spem eleuamur. **O**fferim⁹ qdē
simul sed nō sili mō. qz nos p byteri ope
et misterio. sed plebs voto et deuorōne.
tue pclare. i. p oibus clare maiestati. de
tuis donis qz a te accepim⁹. i. frugibus ter-
re. qz tū ad panē. qz tā est cōsecrat⁹ in cor-
pus. ac datis. i. fructibus arborū: qz tū ad
vinū tā in sanguine cōuersum. **V**el p
exponit vt dona ad spūalia. et data ad tpa-
lia referant. vt sic sensus. inter cetera do-
na spūalia qz nobis pculisti. offerim⁹ ma-
iestati tue tāqz potissima dona etc. **D**e il-
lis offerim⁹ hostiā purā. hostiā sanctam
purā dicit qz tū ad cogitatioz. **S**anctā
b

quāti ad locutionē immaculatā quo ad operationē. qz peccatū nō fecit. **Uel sic.** Eucharistia purā sanctā rē. i. immunē ab oī culpa originali criminali et veniali. **Aliter** hostiā purā a fonte peccati originali nos depurantē. Hostiā oīs sanctitatis virtutē nobis tribuētē. in q̄ sancti scōz p̄tinet. hostiā immaculatā. i. maculā actualis peccati a nobis abstergens rē. Panē sanctū. i. sanctificantē. vel angelos et hoīes reficientē: vite eterne. qui est dātor vite eterne. qz vegetat ad vitā eternā. Et calicē salutis p̄petue q̄tū ad stolam aie. **Sacerdos** dū hāc orationē dicit manū in modū crucis extēdit ad vtrūqz cornū altaris. p̄ hoc rep̄ntat xp̄i extensionē in cruce. Et vt oēs ad memorā dū in xp̄i passionē resurrectionē et ascensionē excitet. **Uel** qz xp̄s p̄ iudeis et gentibus est passus q̄ designant p̄ duo cornua altaris. **Quinqz** cruces facit. ad recolendū qz in virtute crucifixionis xp̄i p̄ hāc hostiā sacramentalē purificamur sanctificamur et immaculati reddimur. Et corpus xp̄i sub forma panis est nobis abus vite eterne. et eius sanguis sub forma vini est nobis potus salutis p̄petue. **Allegorice.** Quinqz cruces rep̄ntant xp̄i quinqz vulnera. **Dic** nota qz cruces iste nō fiūt tāqz ad p̄secrationē necessarīe q̄ iā facta est p̄ verba ad hoc instituta sed ad recolendā xp̄i passionē. Et licet etiā postea aliq̄ ponunt verba q̄ ad cōsecrationē vident p̄tinere. sicut illa. vniuersas sanctificas. Et fiet hec cōmunitio rē. intelligēda sunt nō p̄ tpe q̄ p̄ferunt sed pro instante. platonis forme.

Hec est tertia pars ca.
Supra que propicio ac
 sereno vultu respicere
 digneris et accepta h̄re. sicut
 accepta h̄re dignatus es
 mīera pueri iusti abel. et sa

crificiū p̄iarche n̄ri abrae.
 et qd̄ tibi obtulit summus
 sacerdos tuus melchisedech
 sc̄m sacrificiū immaculatā ho.

Postqz orauit p̄ transsubstantiāda hostiā. et hostiā p̄secratā deo p̄ri obtulit. **Nūc** petit p̄ ip̄ius acceptatōē i hac p̄te tertia. **Que** in tres diuidit p̄tes fm̄ qd̄ a sacerdote tria petunt. **Primo** donozū acceptatio. cū dicit. **Sup̄ q̄.** Sc̄do diuine misericōdie imploratio. ibi supplicet. **Tercio** gl̄ie collatio. ibi. memēro. **Quans** tū ad p̄mū sacerdos petit p̄mo huius sacramēti a deo acceptationē. **Sc̄do** adducit figurālē exemplificationē. vt more antiquoz sacrificioz acceptet. ibi. **Sicut** qz notat similitudinē nō q̄titatē. qz hoc sacrificiū multo digni⁹ est q̄ antiquozū. abel. abrae rē. qz veritas dignior q̄ ymbrā est. **In** sacrificio horū tū est xp̄i figura. **Nā** xp̄s innocētus fuit occisus. ecce abel. **Volūtariē** oblat⁹. ecce isaac. **In** oblatōē melchisedech q̄ interpretat rex iusticie et pacis q̄ manet sacerdos in eter⁹ nū. notat sacerdotiū. **In** primo oblato stat oblato passionē. **In** sc̄do oblato vni⁹ geniti dignitatē. **In** tercio sacrificij ritū et dignitatē. **Et** exponit sic. **Supra** q̄ sup. dona et data tibi oblata sacro. i. placabili vultu accepta et grata h̄re. sicut ecce p̄memoratio figuratū. accepta h̄re dignatus es q̄tū ad offerentē. munera. i. oblatōes. sc̄m sacrificiū. qz sanctū est et sanctificat alios. **Uel** dic̄ sc̄m sacrificiū q̄ ad plenitudinē gr̄e et p̄tūcū copīā. **Immaculatā** hostiā q̄ ad innocentīā pcti et immunitatē. **Sacerdos** dignos p̄iūgit ne aliq̄ p̄tūcū etiā adherēs disp̄gat. **Uel** qz mens eius et corpus iuncta debent esse corpori et sanguini xp̄i.

Supplices te rogamus o
 mnipo. **Is** iube hec p̄ferri

per manus sancti angeli tui in
sublime altare tuum in conspectu
diuine maiestatis tue ut quot
quot ex hac altaris partici-
patione sacrosanctum filium tui
cor et sanguinem suum
perferimus omni benedictione et dictio-
ne celesti et gratia repleamur. Per
eundem christum dominum no-

Hic petit effectus huius sacri quod est diuine
gratie infusio. Primo quod petit vota et ob-
lationes per angelum in celum deferre. Secundo
gratiam diuine gratie nobis infundi. Et ex-
ponit sic. **O**ps deus nos supplices. id est huius-
les et deuoti. te rogamus. iube. id est fac. hec. id
est vota fidelium et preces. perfert. id est perferri. per ma-
nus sancti angeli tui. id est per ministerium. vel
per operarios angelorum. in sublime altare
tuum. id est in conspectu diuine maiestatis et presen-
tia curie celestis. per manus angeli tui. ange-
li enim offerunt deo vota nostra. Vel per manus
angeli. id est sacerdotis qui dicitur est angelus. ut
quotidie de cleri seruitute vel voto populi
ex hac altaris participatione. id est sacrificij commo-
ne. Hic osculatur altare sacerdos. ut se par-
ticipet cum omnibus offerentibus ostendat. sumpsit
namque comendo corpus et spiritum. omni benedictione
celesti et gratia repleamur. Sacerdos corpus
inclinat ut metis humilitas in eo. prouocet.
Facillat manus ante peccatum eo quod ex fide me-
tis et pectoris hec humilitas procedit. Tres
cruces tripliciter representant christi passionem.
Prima facit christi captiuatum. Secunda eius
flagellationem. Tercia significat christum ve-
larum spiritum et spiritus coronatum.

Memento etiam domine famulo-
rum famularum tuarum qui nos
precesserunt cum signo fidei et
dormiunt in somno pacis.

18.
Memoria defunctorum fiat
hic. **I**psis domine et omnibus in
christo quiescentibus locum
refrigerij lucis et pacis ut in-
dulgeas deprecamur. Per
eundem christum dominum no-

In hac parte petit collatio glorie. Primo
orat per refrigerio defunctorum. Secundo per vi-
uis. ubi Nobis quod. Etiam est signum conti-
nuatum et primum ordinem sequentem. Et
est sensus. **O**ps deus nos etiam rogamus
suppliciter ut miserando recordans famu-
lorum famularum tuarum. qui cum signo fidei. id
est baptismatis. dormierunt. id est obierunt. in som-
no pacis. id est sine peccato mortali. Et petit
mus ut istis et omnibus in christo quiescentibus. id
est in charitate existantibus indulgeas locum lu-
cis refrigerij et pacis perpetue. Quia locum
inferni debet esse tenebrarum ardoris et in-
quiritudinis. Memoria defunctorum potest fieri
secundum ordinem sex casuum. Notatum. id est illos per
cipue per quibus oblationes facte sunt etc. Sci-
pentium atrium et sanguineorum. Deum huius-
modi. Vocatum illos per quibus es rogatus
Acti. id est inimicorum. Abi. id est per omnibus si-
delibus in communi.

Nobis quoque peccatoribus fa-
mulis tuis in multitudine
miserationum tuarum speranti-
bus partem aliquam et socie-
tatem donare digneris cum tu-
is sanctis apostolorum et martyrum. Cum iohanne
stephano martha bar-
naba igna. alex. marcellio
petro. felicitate perpe. aga-
lucia agnete cecilia anast.
Et cum omnibus sanctis tuis

19.
intra quorū nos cōsortium
nō estimator meriti sed vel
nie quesumus largitor ad/
mitte. Per christū do. no.

Hic petit collationē glorie. suffragiū
p̄ viuis et cōsortiū cū sanctis. Dicit no-
bis. in p̄sona sui et populi. Et est sensus
Hobis quoq; peccatorib; miserere q̄ p̄
alijs intercessimus. cū nos gr̄a tua plus
indigeam. Ops deus q̄ nō es estima-
tor meriti sed largitor venie. digner; nos
sociare sanctis tuis. et aliquā p̄tē beaticu-
dinis trib;ere cū istis sanctis tuis apo-
stolis et martyrib;. Cū iohāne sup. ba-
p̄tista. Et noiat hic sc̄tōs q̄s firmiter cre-
dimus deo placere. Quoz sunt octo ma-
sculini sexus: et septē feminini. qz hoc sa-
cramentū digne sumētes. octo beaticus
dinibus et septē donis spiritus sancti cō-
iungunt. Et ponūtur duo apli Barthi-
as et Barnabas q̄ post ascēsiōnē xp̄i fue-
rūt electi. Quinq; martyres in memo-
riā quinq; vulnerū. Sacerdos cū dicit.
Hobis quoq; peccatōrū cū expressio-
ne vocis sic publican;. In tunctione pes-
toris sunt tria. Fetus somus et tact;. qz
tripliciter peccam;. cogitāōe. locutōe. et
opere. Et iā significat p̄titionē latronis
dextri. Amē nō addit in fine. qz sequit
cōtinuatiō. Ibi. p.

Per quē hec oia dñe semper
bonū creas sancti + ficas
vini + ficas bñ + dicit. et
prestas nobis per + ipsum.
et cū + ipso et in + ipso. est
tibi deo + patri omnipotē-
ti. in vnitare + sp̄s sancti.
ois honor et gloria Per oia
secula seculorū. Amen.

Hec est cōclusio totius canonis. hic cō-
cludunt ea q̄ circa corp̄is dñi cōfectionē
sunt opa trinitatis. Dicit igit. Per quē.
id est xp̄m filiū tuū. hec oia. i. panē et vi-
nū bona sacramēta. creas cōdendo na-
turā. viuificas trāsubstantiādo mātē-
riā. bñdicis accumulādo gratiā. Uel sic
Per quē hec oia bona creas q̄tū ad sub-
stantiā panis et vini. Sanctificas p̄uer-
tēdo in carnē et sanguinē xp̄i. Gluificas
restaurādo nobis vitā eternā. Bñdicis
multiplicādo per hec nobis dona gr̄e. et
p̄stas q̄tū ad vsum sp̄ialis abi et pot.
Per ip̄m. i. xp̄m mediatorē. et cū ip̄o. i.
coequali. et i ip̄o rāq; p̄substantiāli. Et tū
bi deo patri in vnitare sp̄s sancti. ois ho-
nor rāq; dñi. et gloria. i. deo. In deo pa-
tre notat auctoritas. in filio equalitas.
in spiritu sancto cōmunitas. In xp̄o em̄
tres sunt vnite substātie. scz. diuinitas.
corpus et anima Tres sunt cruces ibi.
sanctificas rē. significant. primo q̄ oia
bona creata et recreata sanctificāt viuifi-
cantur et bñdicunt in virtute benedictō-
nis xp̄i. Per quē. Hic notat p̄ tres cru-
ces trinitatis operationē. **A**llegorice.
prime tres cruces rep̄tant tres horas.
q̄bus xp̄s in cruce pepēdit. Alie tres de
signāt tria q̄ xp̄s sustinuit in cruce. pas-
sionē in corp̄e. passionē in mēte. p̄passio-
nē in corde. Alie due sc̄at diuisionē corp̄-
oris et anime. Uel duo sacramēta que p̄-
fluxere de latere xp̄i. scz. aqua regeneratio-
nis et sanguinis redemptōis. Post hoc
alta voce dicit. Per oia secula seclorū amē
qz hic p̄cludit missē canonē. Et rep̄tat
xp̄i expirationē. Hostie eleuare retractio
christi significat sepulturā. Calix q̄ cor-
poris operit corporali. designat monumentū
clausum lapide. Dñice orōnis septē p̄-
titiones. representāt septē verba christi
in cruce prolata.

Quinta pars missē s̄z sacra-
menti perceptio vel cōio.

Omnis. Preceptis sa-
luta. monici et diuina
institutiōe formati aude-
mus dicere. Pater noster
qui es in celis scificetur no-
tū te. S; libera nos a ma-
lo. Amen.

Hec est pars quinta principalis spūs
mille. in q̄ agit de peccatorū digna pce-
ptione. Et diuidit̄ in quatuor ptes s̄m q̄
quatuor sunt q̄ disponūt ad sacri sum-
ptionē. Nā primo petit hui⁹ venerādi sa-
cramēti pceptionē in orōe dñica. cū dicit
Panē nostrū. Secūdo petit sumentū ex-
piationē. ibi. Libera nos q̄s. Tercio peti-
t pacis adimpletionē. ibi. Pac dñi sit sp̄
vobiscū. Quarto subiūgit specialē ppa-
rationē ad sacramēti sumptionē in orō-
nibus. ibi. Dñe iesu x̄pe. Perceptio rē.

Quantū ad primū p̄s b̄ter petit sa-
cramēti pceptionē in orōe dñica cū dicit
Panē nostrū. Premittit autē orōnis dñi-
ce p̄tationē et spūs institutionē diuinā.
et psequēter ipam orationē. Nā p̄mo al-
ta voce p̄mittit exhortationē dices. Ore-
mus. p hoc populū ad orandū et peten-
dū instigat. Et est sensus. Nos oremus
monet. i. inducit vel p̄monit a dño iesu
benignissimo. salutarib; p̄ceptis. i. docu-
mētis. et diuina institutiōe. i. instructōe:
formati. i. eruditi. audent dicere nō nra
p̄sumptōe. Pater n̄r alte cantat. q̄ x̄ps
in noua lege ap̄re p̄dicauit. et in signū q̄
hec orō de euāgelio sumpta ē. Ideo orō
dñica et credo alte dicūt vt oēs addiscāt
sciāt et oīcant. Orō dñicalis oēs alias
excellit orōnes. auctoritate doctoris. bre-
uitate sermonis. fecūditate mysteriōrū
et sufficiētia petitionū. Ideo s̄m Tho-
orō p̄fectissima vocat. q̄ in ipa oīa salutē
necessaria petunt. Nā omne petibile est
triple. Primū est boni collatio. et hoc tri-

plex est. Glorie. ibi. Adueniat reg. ^{70.} Ste.
ibi. Fiat volū. Nature. ibi. Panē nostrū.
Secūdo petim⁹ mali amotionē. Preterit
ibi. Dimittē nobis. P̄ntis. ibi. Et ne
nos indu. Futuri. Sed libera nos. Ter-
cio petimus appetibilia vtriusq; cōfir-
mationē. ibi. sanctificet nomē tuū. Cete-
ra de hac orōne dñica p̄siderāda. q̄ mul-
torū pandūt opuscula: relinq̄ intacta.

Libera nos quesu. dñe ab
oībus malis preteritis p̄nti-
bus et futuris et intercedē
te beata et gloriosa semper
virgīe dei genitricē maria
cū b̄tis apostolis petro
et paulo atq; andrea cū oī-
bus scis. Da propicius pa-
cem in diebus nr̄is vt ope-
niē tue ⁊ aduti et a pecca-
to simus seper liberi et ab
oī perturbatōe securi. Per-
eundes dñm nostrū iesum
christū filiū tuū qui te. vi.
et reg. i. vnitāte spūs sancti
deus. Per oīa secula seculo-
rum. Amen.

In hac p̄e petit cōicantū expiationē
vel impedimētū amotionē. cū dicit. Li-
bera. Hec orō d̄r embolismalis et excre-
scens. q̄ addit ad dñicam orationē q̄ss
augmentū. in cuius fine petimus a tri-
bus malis exp̄ari que clare expr̄imunt
in hac orōne. Libera nos. **E**t tangūt
tur in ea quatuor. Primo petit peccati
expiationē. Secūdo facit sanctorū me-
morationē. et noīant quatuor q̄ magis
fuerē passiōis x̄pi figuratiui et cū co-

b ij

27
crucifixi. quia maria stetit sub cruce. Pe-
trus et andreas fuerunt crucifixi. Paulus
aut xpi stigmata i suo corpe ptulit. Ter-
cio petit duplicem pacem. Pectoris. sibi. vt si-
mus a pcto liberi. Dacet xpi. sibi. vt simus
ab oi pcurbatōe securi. vt ope. i. auxilio.
adiuti. i. subleuari. Hec dicēdo sacerdos
accipit patenā q̄ a patēdo dicit. sciat latitudi-
dinē charitatis. Et osculat eā in signum
charitatis. quā debet hēre ad oēs. Facit cru-
cem cū ea in facie. in signū q̄ virtus im-
munitatis in oēs sit virtute charitatis. Alie-
gorice q̄ becorō silēter dicit. sciat triduanā
dñi sepulturā. et aploz silentium. qd̄ illo
tpe a p̄dicatōe xpi habuere. Eleuatio pa-
tene repñtat xpi resurrectionē. Facit cru-
cem cū patenā de osculat eā. sciat q̄ xps
p̄ cruce infernū vicit et recedētiavit pecca-
tores p̄ti. Deponit corpale ab ore calicis
sciat lapidē sublatū a monumēto. Quar-
to diuidit hostiā in tres ptes cum dicit.
Per eundē. Primo sciat tres ptes corpis
mistici. scz ecclesiā triumphantē. militā-
tē. et purgatorū sustinentē. Prima pars
sciat gratiarū actiones. p̄ sanctis. scda. p̄
ciationē. p̄ defunctis. tercia. ordē. p̄ vi-
uis. et hec intingit sciat fideles in tribus
latōibz vite p̄ntis. Secōdo petit dicit q̄ hec vi-
sio sit in mēoriā scē trinitatis. Tercio
p̄pter triplicē statū xpi representandū. qz
fuit cū hoibus in terra manēs. in sepul-
cro quiescēs. et est in celo exstēs. Per h̄
q̄ alte cludēs dicit. Per oia seclā se. amē
populi p̄sentam q̄rit de p̄missis. Etā re-
pñtat gaudiū qd̄ de xpi resurrectione p̄ces-
dit q̄ ampli⁹ nō morit sed viuit. per oia se-
cula seculozum.

Pax ⁊ dñi sit ⁊ semper vo-
⁊ b̄iscū. **Agnus dei** ter dicitur.
Fiat hec cōmixtio cor-
poris et sanguis dñi nostri
iesu christi oibus nobis su-
mēribz salus aīe et corpo-

ris in vitā etērnā. Amen.
Dñe iesu christe qui dixisti
sti apostolis tuis ⁊c.

Hec est clausula tercia q̄ntēptis missē
in q̄ postulat pacis adimpletio. cū dicit
Pax dñi sit sp̄ vobiscū. Et triplicē facit
cruce supra calicē cū hostia. ad petendā
triplicē pacē. xpi. pectoris. et eremitatis
qz pax necessaria est fidelīū cordibz vt fru-
ctuose cōcent. Ideo q̄ pacē nō hnt. cōia-
nem in xpi corpe nō habēt. qz in pace fa-
ctus est loc⁹ eius. Et sūt tres cruces. qz
pax quietis in glā dat a tora trinitate vi-
tute passionis xpi. Vel sciat q̄ xps p̄ suā
resurrectionē trā leuificauit q̄ fuerūt i ce-
lo. in terra. et q̄ in limbo. Distice vero
he tres cruces repñtant tres marias dop-
minū in sepulcro q̄rentes. Vel tridū q̄
dñs fuit in sepulcro. Et qz pacis adim-
pletio oēm exuperat sensuz. Ideo inchoat
a sacerdote cū dicit. Pax dñi. et p̄pletur a
choro cū ter dicit. Agn⁹ dei. Et nota q̄
trā a sacerdote incepta chorus p̄sequit.
Glā in excelsis. qd̄ p̄tinet ad spem. Tre-
do ad fidem. Et pax dñi ad charitatē.
Christus dicit agn⁹ dei. p̄pter ip̄i⁹ pietatē
inuo centiā et māfustudinē. Vel ideo qz
xps trā agnouit patrē obediētia. matrē
cura. nos pctōres misericōdia. Agn⁹ dicit ab
agnon grece qd̄ est plū latine. qz p̄ se p̄
nobis obtulit. Agn⁹ dei triplicat. qz trā
mala a nobis p̄missa. p̄ ip̄m petim⁹ nos
bis dimittit scz q̄ ore corde et ope deliquē-
mus. Dicit bis miserere nob. p̄pter dū-
plex malē. culpe et pene. Et dona nobis
pacē. Etā ad p̄secutionē oīs boni. Vel
miserere nobis. quo ad corpus et aīam.
Dona nobis pacē q̄ntum ad vtrūqz. In
missis defunctorū bis dicit. dona eis re-
quiem. id est a pena liberationē. et glorie
beatitudinē. Tercio addit sempiternā.
ibi petit eis duplicē stolam. hoc est corpo-
ris et aīe glorificationē. Hunc p̄sequē-
ter sequit oratio. Fiat hec cōmixtio. id est

sacramentorum unio. Illa verba dicit non
 quod in hac immixtione consecratur vel consecra-
 tio fiat. sed ut nunc effectum suum sortatur in
 aia alimentum. Hec immixtio corporis et
 sanguinis significat unionem factam aie et
 corporis christi in sepulchro quando resurrex-
 it. Vel quod corpus non fuit sine sanguine
 nec sanguis sine corpore. In resurrectione
 facta est horum trium unio. Et quod pax omni-
 bus est necessaria ideo ipsam in oratione spes
 efficaciter cum dicit. Domine iesu christe. Hac oratione
 completa sacerdos dat pacem et accipit. quod
 hec pax consensus signat omnium ad ea que
 facta sunt in mysterio consecrationis. Su-
 minus autem pacis osculum ante immixtio-
 nem in hoc significat quod omnem amaritum
 cordis quam habemus ad proximum des-
 bernus deponere. quod si inuicem discordamus
 in corpore christi non manemus. Populus su-
 mit osculum pacis. quod domini sui gratiam et an-
 gelorum concordiam pro morte christi se meruisse
 gratulatur. Item ut charitatis vinculo con-
 nectamur. et ut concordiam inter nos esse de-
 monstramus. et cum illa corpus christi sumamus.
 sine qua munera nostra deo non sunt
 accepta. Vel ut fideles se coheredes in unitate
 fidei profiteantur. Et est quasi loco
 communionis qua fideles qui in primitiua eccle-
 sia misse inerat sumebant quotidie benedix-
 erunt panem et osculum pacis. et quod panis salu-
 tis scilicet in. et dari non potuit. ideo loco
 eius dicitur collecta super populum quam diacono
 dicitur. humiliter capitaverunt deo. Quando
 sacerdos petit pacem inclinatur se ad altare
 osculatur illud et crucem in libro. in signum
 quod christus dedit discipulis suis pacem post
 resurrectionem quam venit ad eos clausis ta-
 nulis dicens. Pax vobis. Et postquam hoc dix-
 it et ostendit eis manus et latus. in signum
 huiusmodi per hyter cancellatis manibus
 vertit se ad ministrum. et ostendit ei manus
 et osculatur imaginem a ministro sibi allatam
 et dat ministro pacem in persona omnium di-
 scipulorum dicens. Pax tibi et. In missa
 defunctorum pax non datur. quia defuncti
 non sunt in perturbacione huius mundi. nec

indigent societate temporali. Nec datur
 inter monachos. quod mortui debent esse
 mundo.

**Domine iesu christe fili dei vi-
 ui qui ex voluntate patris.
 Item. Perceptio corporis
 cum alijs.**

Hec est clausula quarta quinte partis
 ipsius misse. in qua procedit sacerdos ad
 tremendi sacrificij participationem. pro deuotum
 tarum orationum preparationem. Ad quas se
 deuote inclinans et indignum iudicans. de
 um fontem pietatis petit ut sibi et ceteris
 proficiat ad salutem. Et continet tres clausu-
 las. Nam primo aliquas orationes premit-
 tit. ibi. Domine iesu. cum alijs tribus. Se-
 cundo aliquas interserit. Tercio nonnullas
 subiungit. Premittit enim quattuor
 orationes. In prima petit pro sui iustificacione
 ibi. Domine iesu. In secunda petit ut fructuo-
 se comunicet. ibi. perceptio. In tertia suam
 indignitatem recognoscit. ibi. Domine non
 sum dignus. In quarta sumptuam fiduciam
 se erigit. His dicitur orationibus de-
 bet se sacerdos deuote recolligere. et altitudinem
 huius sacramenti ponderare. et tria
 notanter considerare. Primo quid sumit.
 quod verum corpus christi. Secundo propter quod.
 quod propter utilitatem totius ecclesie et persone.
 propter. Tercio qualiter sumit virum digne
 vel indigne. In ore sacramentum tenens
 poterit sic meditari. Veni in animam ser-
 ui tui domine deus meus. mecum tibi in
 corporare digneris ut mihi mori et tibi
 soli placere valeam. **S**umendo sacramen-
 ta aliquas orationes dicit. Et post sum-
 ptionem aliquas subiungit in quibus pe-
 tit fructum communionis. ibi. Corpus tuum.
 et ibi. Quod ore. Trina sacerdotis
 ablutio. in principio. in medio. et in fine
 misse. designat quod sacerdos offert sacrificium
 cum salutare. Ad emundationem scilicet
 cogitationis. locutionis. et operationis.

Vel ad purgationē peccati originalis ve
nialis et mortalis.

Sexta pars missae dicitur
Gratiarū actio.

Hec est ps sexta pncipalis et
ultima ipsius missae quae dicitur Gratiarū
actio et est finalis missae cō
clusio. Et dividitur in tres clau
sulas. Nam primo ponit ppl̄ exultationē
quā repñrat cōlo: añ qñdā dicta. Secūdo
soluit gratiarū actōes i cōplenda. Ter
cio subiungit finale missae cōclusionē. ibi.
Ite missa est. vel bñdicam. Circa pñ
mū est notandū q post sumptionē sacri
et digitoz abluōne sequit̄ cant̄ cū qdā
subilo leticie q dicitur cōlo vel añ. et cantat̄ in
signū leticie et spūalis gaudij p sumptōe
tati sacrificij. Dicit̄ aut̄ cōlo in signū q
cōlo facta est. vel vt in pñti cōicem⁹ san
ctis in grā: et in futuro in glā. Ite in si
gnū q ppl̄s olim oī die cōicabat et po
stea dicebāt añ. p gratiarū actōe. in signū
hui⁹ hodie dat̄ pax. Item p illo q postea
statutū fuit tñ dñicis dieb cōicare. nūc
dat̄ panis bñdictus vel sal. Mystice cō
muniō dicitur gaudij aploz de xpi resurre
ctione. Añ ideo dicitur cōlo vt p eā cōmuni
cemus deo et sanctis.

De complenda

Cōmuniōe dicta sacerdos letus ad po
pulū severtit et ipm salutās dicit. Dñs
vobiscū. sup. maneat in eternū in visceri
bus vñs infusus. Postea redit ad dex
trū cornu altaris et eleuatis manib⁹ po
pulū ad orationē puocat dicens Orem⁹.
et ponit numerū collectarū sicut in pñci
pio missae. ad significandū q ita nobis est
necessaria subsequēs grā sicut pcedens.

Cōplenda agit gratiarū actōes p pces
pro bñficio cōionis. In ipsa em̄ petit cō
munionis pfectionē q duplex est. Bre et
gle. vna est i via alia in patria. Dicit̄ cō
plenda qz p ipsam cōplet̄ missa. Legit̄ in

dextra pte altaris in signū q iudet̄ in fi
ne ad xpm cōuertent̄. Finit̄ eā in medio
altaris in q xps signat̄. qz in xpo vniēt̄
iudei et gētes. Missa inchoat̄ et finit̄
in dextro cornu. qz p dextrā leta. per sinis
stram designant̄ tristitia. Nam s̄m Inno.
pncipiū missae gaudiū natiuitatis ostē
dit. In medio transit ad leuā. vbi tristitiā
passionis insinuat. Sed in fine iterū res
dit ad dextrā. vbi gaudiū resurrectionis
et ascensionis annūciat. Mystice cōplen
da xpi ascensionē fecit. q etia extēsis dicitur ma
nibus: qz xps extēsis manib⁹ ascēdit in ce
lū. Populū iterū salutat dicens. Dñs vo
biscū. oprās vt a tēplo recedēs ad dño nō
recedat. Vel sic. dñs vobiscū. i. tota tri
nitas sit vobiscū. p̄ potētia. fili⁹ sapia.
spūsanctus amore. Dñs est nomē cōe:
toti trinitati vniēt̄. Iesus est nomen
psonale. Quinq̄ salutādo ppl̄m. puer
tit̄ se ad ppl̄m in signū q xps qnquies
in die pasce suis apparuit.

De ite missa est

Hic sequit̄ tertiā clausulā vltie par
tis missae quae dicitur missae cōclusio. Et p̄tinet l
seria. Primū est ppl̄ licētiatio. ibi. Ite
missa ē. Secūdū ē eiusdē ppl̄ cū cruce
bñdictio. Tercū ē q. p̄. r̄ finalis sup
plicatio. ibi. placeat tibi. Quantū ad
p̄mū sciendū est q missa trib⁹ modis t̄
nitur. P̄mo p ite missa ē. qd dicit̄ qñ glā
in excelsis deo carat̄. in festis qñ ppl̄us
pñs est. tūc em̄ ipm licētiās dicit. Ite
missa ē. qsi diceret. Ite. i. redite ad p̄ria
missa ē. i. oblata est hostia salutaris deo
Vel sic. Ite ad p̄ria missa est p̄summa
ta vel finita. Vel ite post xpm et sequim̄
eū. qz hostia missa ē p vobis ad deū p̄rem
placandū. Popul⁹ vo r̄idet. Deo grās.
referim⁹ de missae pfectione. et p tati bñf
cij pceptōe. Secūdo cōcludit̄ missa. per
bñdicam⁹ dño. tūc em̄ ppl̄m distincte
nō alloquit̄ sed oēs ad grāza actōes inuit̄
tat qz post oīa bona et data debem⁹ nos
būiliare et grās agere et sp̄ in grāza actōe

manere. Tercio finit missa defunctorum
 p requiescant in pace. qz hoc eis cōpetit
 vt a pena liberentur & eterne beatitudie de
 sent. Rñdet amē. i. fiat. Et qz p totū offi
 cium defunctoris requies optat. et vt finis
 correspōdeat pncipio. p requiescat zelus
 dicitur. **Q**uantū ad secundū nota qz in
 fine missae pplo dat cū cruce bñdictio. id
 vt populū iam licētiar sine spūali mūere
 nō recedat. et ab infestatōibz malis pser
 uetur. Hec bñdictio repñtat spūsancti
 missione in discipulos. Et qz sicut spūs
 sanctus in noie toti trinitatis mittit eo qz
 opa scē trinitatis indiuisa sunt. Ita et
 sacerdos istā benedictionē facit in noie
 indiuidue trinitatis dicens. Bñdicat & cu
 stodiat vos diuina maiestas p̄ et fili⁹ et
 spūsanct⁹. Hec bñdictio p verbū oris
 et signū crucis exprimit. qz missio sancti
 spūs p sonū aeris et linguas igneas in
 notuit. In hac bñdictōe finit missa. Fi
 nis missae finit designat mūdi. in q̄ electi
 dei libertate habebūt & deū sp bñdicent.
Tūc em̄ dicit bonis. veire bñdicti. ma
 lis p̄. ite maledicti i ignē etnū. **Q**uā
 tū ad terciū finale subiūgit supplicatōz
 dicens orationē. Placeat tibi sc̄a trinit. in
 qua orōne petit obsequij acceptationē et
 sui p̄piciationē. Nā in ipa orōe velut i cō
 pendio p̄ores colligit petitōes. et hūiliter
 petit. p se et alijs oibus. Hāc aut̄ orōem
 p̄s byter se inclinās in medio altaris iū
 ctis manibz an̄ pect⁹ suū dicit. vt finis
 correspōdeat pncipio. qz sicut inclinando
 a cōfiteor missam incepit. ita nūe incli
 nādo eā terminat. Hāc orōe finita oscu
 latur altare ostendēs se p hoc oibus p̄mis
 sis deuote: toto mentis & corpis affectu
 assentire. Quo sc̄to recedit a p̄pectu po
 puli: ingredit̄ vestiarū. Et d̄ sc̄os hym
 nos. Bñdicite oia opa. et Laudate. qz
 deo p oibus bñficijs gr̄as agere debem⁹
 Et sicut a lau de incepim⁹: in laude etiā
 terminem⁹. vt in et̄e nū laudem⁹ eū q̄ vi
 uit et regnat in seculis seculoz. Amē.

Speculū missae finit feliciter.

**Epilogus missae et ipsius
 recapitulatio.**

Intra missae repñtat bonis op̄is
 inchoationē h̄yrcelison. misericōdie
 dei inuocationē. Gloria in excelsis
 feat gatiariū actionē. Collecta. deuotaz
 orationē. p dñs vobiscū septies populū
 salutat vt septiformē spūsancti gratiā ac
 cipiat. dicēdo. Orem⁹ ad orationē & de
 uotionē p̄lm excitat. Ep̄la repñtat no
 ui et veteris testamēti p̄dicationē Gradat
 le. p̄nie op̄ationē Tract⁹ salutarē lamē
 rationē. Alleluia. spūritualē exultationē.
 Euangeliū feat pncipale xp̄i instructōz
 Symbolū exprimit fidei p̄fessionē Offer
 toriū designat offerentiū exultatōz. So
 creta feat statū p̄ntis vite. Prefatio p̄o
 feat statū celestis p̄rie. Sanct⁹. s. s. repñ
 tat angeloz p̄ntiū exultatōz. Cānō p̄
 ficat sacri p̄secrationē. et recollit p cruce
 xp̄i passionē. Sacerdos dū hāc dicit clau
 sulā. Te igit. petit oblatōis benedictōz.
 In p̄mis postulat oim̄ fidelitū. p̄morōz
 generaliter. Demēro etiā. Hic petit ad
 liquoz p̄mōtionē specialiter. Lōicantes
 exprimit in quoz offert sc̄toz p̄memorā
 tionē. Hāc igit. petit finale p̄dicoz con
 clusionē Quā oblationē hic petit p̄secra
 tionis effectū. Qui p̄die pagit p̄secratōz
 nis actū. Vñ et mēores. petit p̄secratōz
 nis fructū Supra q̄ p̄picio. hic postulat
 ipsius sacri a deo acceptationē. Supplis
 ces. petit sacm̄ ab angelo deo p̄ntari. et
 nobis diuine gr̄e infusionē. Vemento
 etiā. petit defunctis gl̄e celestis collatiō
 nē. Nobis quoqz. hic petit militātie eccl̄
 esie cū triumphāti reuertiōnē. **P**ater
 n̄. i. dñica orō petit p gr̄as dei fillatiōz.
 et militātie eccl̄e p̄seruatōz. Panē n̄m
 eū d̄e. petit sacri p̄ceptōz. Liba nos q̄s.
 petit p̄cti exp̄iatōz. Pax dñi. postulat pa
 cis adimpletōz. Agn⁹ dei. petit p gr̄am
 dei a triplici malo liberatiōz: et triplicis
 gl̄e collatiōz. Orōes q̄ sequūt̄ d̄sc̄p̄ n̄s

ad deuotā sacramenti cōlonē. **A**li. v. lecta
cōio. fecit cōleantū exultatiō. **C**ōplen
da fecit boni opis p̄pletionē. vel gratiarū
actionē. **I**te missa est facit missē p̄clusio
nē. et dat populo abeundi licentiā. **F**inis
missē significat finē mūdi.

In signis et crucibus que
fuit in canone rep̄ntatur hi
storia passionis christi.

Innocentius papa in lib. de missa dicit
q̄ in canone sūt. xxvi. cruces p̄ septē vi
ces. p̄ q̄s h̄istoriā recolim⁹ dñice passio
nis. **P**rimo nāq̄ sūt tres cruces. post.
Tertig. q̄ trinā xp̄i rep̄ntant traditiōnē
q̄ tradit⁹ fuit a p̄re. in mundū. a iuda et
in iudeis. **S**ecō sūt quinq̄. ibi. Quā ob
oblato; r̄c. fecit xp̄i venditiōnē. tres p̄me
tres sunt em̄p̄ores. p̄cifices scribe et
pharisei. **Q**uarta fecit xp̄m p̄sonā vendi
tā. **Q**uinta iudā vendentē. **T**ercio sūt
due. ibi. **Q**ui pridie. fecit dñice cene p̄s
guratiōnē. **Q**uarto sūt quinq̄. ibi. **V**ir
m̄ores r̄c. rep̄ntat xp̄i vulneratiōnē. q̄
in crucis ara. v. p̄tulit magna vulnera.
Quinto tres sūt cruces. ibi. **S**upplices
te rogam⁹. q̄ xp̄i designat passionē. **P**ri
ma significat xp̄i captiuitatiōnē. **S**ecūda
eius flagellatiōnē. **T**ercia ip̄ius illustro
nem et coronatiōnē. **S**exto sunt tres. p̄
quē. ibi. sanctificas. significat christi tri
plicem crucifixiōnē. **P**rima fuit iudeorū
linguis. **S**ecūda per sententiā iudicis.
Tercia facta est militū manibus. **S**exto
primo sūt quinq̄. quarū tres designat
christi cruciatiōnē. q̄ in cruce tribus vs̄
xit horis in maximo dolore. **E**t ibidem
tres sustinuit cruciat⁹. scz. passionis. p̄o
passionis. et cōpassionis. **D**ue alie signi
ficant anime et corporis xp̄i separatiōnē
Vel aque et sanguinis de christi latere
tam mortuo emanatiōnē.

Incipit mystica expositio
missę sc̄dm̄ sensum allegori
cum vitā christi et passio
nem representans.

Missa officii tā p̄uida rep̄tur
ordinatiōe dispositū. vt q̄ per
xp̄m et q̄ descendit de celo hūa
nā sibi assumēs naturā. vs̄q̄
dū i celū ascēdit gesta sūt maḡ et p̄re p̄re
neat. et ea tā p̄bis q̄ signis admirabilī q̄
dam sp̄e rep̄ntet. **N**ā tota vitā xp̄i i hoc
seculo celebrata q̄s vna solēssima fuit
missa. ideo totū missę officii. ad xp̄i vitā
passionēq̄ rep̄ntandā ordinatur. **E**t q̄
xp̄s nō s̄m̄ diuinitatē est passus sed s̄m̄
hūanitatē. ergo in officio missę. p̄mo xp̄i
aduent⁹ in carnē. r̄. p̄gressus et ad passio
nē insinuat. deinde passionis et h̄istoria
tā verbis q̄ signis exprimit et rep̄ntat.
Utra p̄cedēs passionē. ab introitu missę
vs̄q̄. te igit. declarat. **P**er totū vero cano
nē xp̄i passio m̄oratur. et post canone cō
sequēter ip̄ius resurrectio et in celos ascē
sio. **S**ed anteq̄ ad missę p̄uentiā. ex
positiōnē. p̄siderāda erit sacrarū vestitū r̄
altarū mystica significatio. q̄ in talibus
etiā sacra xp̄i p̄memorat passio.

De preparatiōe sacerdotis
ad accessus altaris et de sa
cris vestibus.

Sacerdos sacrificatur⁹ qm̄ xp̄m
rep̄ntat. p̄gruū est vt q̄ in p̄sona
xp̄i gerit typū. p̄ nobis morietis.
ip̄ius etiā teneat similitudinē in vestit⁹
mentis et nostre salutis armis. **A**ccessu
rus igit ad altare qm̄ deponit vestes et
lauat man⁹. cogitet quō xp̄s in cena de
positis vestib⁹ lauit pedes discipulorū sup̄
rū. **M**oraliter aut̄ fecit q̄ sacerdos abij
cere debet a se cogitatiōes et affectiōes
malas. et cōteri p̄ cordis p̄tritiōnē. et di
cere. **L**auabo inter. **D**einde s̄m̄ laudabi
lem aliquorū p̄uetudinē legit flexis genū